

Examenreglement 2022-2023

Het Perron
Sportlaan 11-13
3905 AD Veenendaal

Veenendaal, september 2022

Aan de 3^e en 4^e klas leerlingen vmbo van Het Perron,

Hierbij ontvang je het examenreglement van onze school met alle regels en afspraken die te maken hebben met het examen voor schooljaar 2022-2023.

Op het vmbo is het mogelijk onderdelen van het schoolexamen te spreiden over het derde en vierde leerjaar. Het Perron heeft voor die mogelijkheid gekozen. Ook worden in klas 3 landelijke examens voor het beroepsgerichte profielvak afgenomen.

Dat betekent dat in het derde leerjaar al onderdelen van het schoolexamen of landelijke examens worden afgenomen en leerlingen examenkandidaten zijn. Volgens artikel 31 van het Examenbesluit vo dient een school een examenreglement op te stellen en aan de inspectie en de kandidaten te verstrekken.

Elke examenkandidaat uit klas 3 ontvangt vóór 1 oktober een exemplaar van het zogenaamde Programma van Toetsing en Afsluiting (pta) en elke examenkandidaat uit klas 3 én 4 een examenreglement. Het pta en het examenreglement zijn beschikbaar via www.hetperron.nl.

In het pta staat per vak vermeld welke onderdelen van het examenprogramma op het schoolexamen worden getoetst.

In dit examenreglement kun je lezen hoe het examen georganiseerd is en welke regelgeving de school hanteert.

Het is verstandig het examenreglement en het pta goed door te lezen, zodat je op de hoogte bent van de gang van zaken, jouw rechten en de verplichtingen, waaraan je moet voldoen gedurende de examenperiode.

Voor vragen over de verschillende vakken, kun je terecht bij de desbetreffende docent. Voor algemene vragen bij de afdelingsleider of de directie van de school.

Veel succes toegewenst!

Namens de examencommissie en de docenten,

A. Diepeveen
Locatiedirecteur Het Perron

Dit examenreglement is op voorstel van de examencommissies vastgesteld door het College van bestuur op 27 september 2022 na instemming van de medezeggenschapsraad op 15 september 2022.

Inhoud

Regeling Eindexamen Het Perron.....	1
Artikel 1 Wettelijke grondslag [wvo2020, 2.60]	1
Artikel 2 Examenreglement [wvo2020, 2.60]	1
Artikel 3 Communicatie	1
Artikel 4 Programma van toetsing en afsluiting [wvo2020, 2.60a, b en c]	2
Artikel 5 De Examencommissie [wvo2020, 2.60d en 2.60e]	3
Artikel 6 De examensecretaris [wvo2020, 2.51a]	4
Artikel 7 De Commissie van beroep [wvo2020, 2.63 en 2.64]	4
Algemeen.....	5
Artikel 8 Begripsbepalingen [wvo 2020 1.1].....	5
Artikel 9 Toelating tot het examen [wvo2020, 2.51].....	7
Artikel 10 Afnemen eindexamen [wvo2020, 2.51]	7
Artikel 11 Indeling eindexamen [wvo2020, 2.53]	7
Artikel 12 Onregelmatigheden [wvo2020, 2.61 lid 1, 2.63, 2.64 en ubwvo2020, 3.58 en 3.59]	8
Artikel 13 Geheimhouding.....	8
1 Inhoud van het eindexamen	9
Artikel 14 Examenprogramma [wvo2020, 2.53 en ubwvo 2020, 3.4 t/m 3.8]	9
Artikel 15 Minimumeis overeenstemming eindexamenvakken [ubwvo 2020, 3.9]	9
Artikel 16 Termijnen van het eindexamen	9
2 Schoolexamen	11
Artikel 17 Schoolexamen algemeen	11
Artikel 18 Examendossier [ubwvo2020, 3.11].....	11
Artikel 19 Tijdstip afsluiting schoolexamen in bijzondere gevallen [ubwvo2020, 3.12]	11
Artikel 20 Beoordeling schoolexamen [ubwvo2020, 3.13]	11
Artikel 21 Beoordeling profielwerkstuk en handelingsdelen in het vmbo [ubwvo2020, 3.14]	12
Artikel 22 Verstrekking beoordeling schoolexamen en afsluiting [ubwvo2020, 3.15].....	12
Artikel 23 Herexamen van het schoolexamen vmbo zonder centraal examen [ubwvo2020, 3.16]	12
Artikel 24 Regels en gang van zaken omtrent het schoolexamen.....	13
Artikel 25 Te laat komen bij het examen.....	14
Artikel 26 Verhinderung / absentie bij het schoolexamen	14
Artikel 27 Mededelingen cijfers	15
Artikel 28 Beroep tegen cijfers	15
Artikel 29 Onvolkomenheden en geschillenregeling.....	15
Artikel 30 Inhalen van het schoolexamen [ubwvo 2020, 3.57]	16
Artikel 31 Herkansen van het schoolexamen [wvo2020, 2.60 lid 1c]	16
3 Centraal examen	17
Artikel 32 Tijdvakken en afneming centraal examen [wvo2020, 2.56].....	17
Artikel 33 Centraal examen in eerder leerjaar [wvo2020, 2.56 lid 4]	18
Artikel 34 Regels en gang van zaken omtrent het centraal examen [ubwvo2020, 3.19, 3.20]	18
Artikel 35 Beoordeling centraal examen [ubwvo2020, 3.21 en 3.24]	20
Artikel 36 Vaststelling score en cijfer centraal examen [ubwvo2020, 3.25].....	20
Artikel 37 Beoordeling praktisch gedeelte centraal examen vmbo [ubwvo 2020, 3.26 en 3.27]	20
Artikel 38 Onregelmatigheden, onvoorziene omstandigheden CE [wvo 2020, 2.61 lid 2, 3, 4]	21
Artikel 39 Verhinderung bij centraal examen [ubwvo 2020, 3.29 en 3.30]	21

4	Uitslag, herkansing en diplomering	22
Artikel 40	Eindcijfer eindexamen [ubwvo 2020, 3.32]	22
Artikel 41	Vaststelling en uitslag eindexamen vmbo [ubwvo 2020, 3.33 en 3.35]	22
Artikel 42	Herkansing centraal examen [ubwvo 2020, 3.38 en 3.39]	23
Artikel 43	Diploma en cijferlijst [ubwvo 2020, 3.40, 3.45, 3.46]	23
Artikel 44	Judicium cum laude [ubwvo 2020, 3.48]	23
Artikel 45	Voorlopige cijferlijst [ubwvo 2020, 3.49]	24
Artikel 46	Certificaten vmbo [ubwvo 2020, 3.50]	24
5	Overige bepalingen	25
Artikel 47	Regeling ontheffing vmbo [wvo 2020, 2.33 lid 4]	25
Artikel 48	Rekenen / wiskunde [ubwvo 2020, 10.3]	25
Artikel 49	Toegestane hulpmiddelen	25
Artikel 50	Spreiding voltooiing eindexamen [ubwvo 2020, 3.50]	25
Artikel 51	Afwijkende wijze van examineren / ondersteuningsbehoefte [ubwvo 2020, 3.54 en 3.55] ..	26
Artikel 52	Maatwerk	26
Artikel 53	Het CE en SE in geval van afgewezen of niet bevorderd	27
Artikel 54	Bewaren centraal examenwerk en inzien examenwerk [ubwvo 2020, 4.39]	28
Artikel 55	Vakmanschapsroute (vmr)	28
Artikel 56	Slotbepalingen	28

Regeling Eindexamen Het Perron

Artikel 1 Wettelijke grondslag [wvo2020, 2.60]

1. Het eindexamen vo is geregeld in de Wet voortgezet onderwijs 2020 en het Uitvoeringsbesluit wet voortgezet onderwijs 2020.
2. Het examenreglement is noodzakelijk volgens artikel 2.60 van de Wet voortgezet onderwijs 2020, en wordt op voorstel van de examencommissie vastgesteld door het bevoegd gezag en ter instemming voorgelegd aan de medezeggenschapsraad.
3. De Wet voortgezet onderwijs 2020 schrijft tevens een programma van toetsing en afsluiting (pta) voor, artikel 2.60a, 2.60b en 2.60c.

Artikel 2 Examenreglement [wvo2020, 2.60]

1. Het examenreglement bevat regels over de organisatie van het eindexamen en de gang van zaken tijdens en na het eindexamen.
2. In dit examenreglement wordt bij de artikelen, indien van toepassing, verwezen naar gerelateerde artikelen in de Wet voortgezet onderwijs 2020 en het Uitvoeringsbesluit wet voortgezet onderwijs 2020. Dergelijke verwijzingen worden bij een artikel tussen blokhaken vermeld met toevoeging van de afkorting 'wvo2020' en 'ubwvo2020' gevolgd door het betreffende artikel waar naar verwezen wordt en, indien van toepassing, het onderliggende lid waar het artikel op van toepassing is.
3. Het examenreglement heeft een geldigheidsduur van 1 jaar. Jaarlijks wordt het reglement geëvalueerd door de examencommissie.
4. In aanvulling op het examenreglement geldt ten alle tijden de Wet voortgezet onderwijs 2020 en het Uitvoeringsbesluit wet voortgezet onderwijs 2020.

Artikel 3 Communicatie

1. Het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting worden vóór 1 oktober aan de kandidaten verstrekt en aan de inspectie toegezonden.
2. Het reglement wordt uiterlijk 30 september geplaatst op de website van de school met daarin tenminste de vermelding van de regeling van het lopende cursusjaar. Ouders en kandidaten ontvangen een email met een link naar het reglement.
3. De kandidaten worden zo spoedig mogelijk op de hoogte gesteld van eventuele wijzigingen van het examenreglement en/of wijzigingen in de afzonderlijke pta's (programma van toetsing en afsluiting). Deze wijzigingen worden gemeld bij de inspectie.
4. Het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting zijn in te zien via www.hetperron.nl
5. De kandidaten worden zo spoedig mogelijk op de hoogte gesteld van eventuele wijzigingen in het examenreglement en/of de afzonderlijke pta's Deze wijzigingen worden gemeld bij de inspectie.

Artikel 4 Programma van toetsing en afsluiting [wvo2020, 2.60a, b en c]

1. Op voorstel van de examencommissie wordt door het bevoegd gezag, jaarlijks vóór 1 oktober, een programma van toetsing en afsluiting (pta) vastgesteld. In het pta staat conform artikel 2.60a t/m c van de wet voortgezet onderwijs 2020 de regeling van het schoolexamen beschreven.

2. Het pta bestaat uit twee delen, een algemeen en een specifiek deel.
 In het algemeen deel staat onder anderen:
 - De tijdvakken waarbinnen de toetsen en de herkansingen van het schoolexamen plaatsvinden
 - De wijze waarop het schoolexamen eindcijfer wordt berekend
 - Toelichting beroepsgerichte vakken en de cijferberekening
 - Maatwerk
 - Loopbaanoriëntatie en begeleiding
 In het specifiek deel staat per vak-ptas:
 - Welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen getoetst worden.
 - De samenhang tussen (verplichte) schoolexamenstof en de pta toetsen
 - of een kerndeel tot verplichte SE examenstof behoort,
 - of een kerndeel tot verplichte CE examenstof behoort, en ook in het SE wordt getoetst,
 - of de examenstof door het bevoegd gezag is gekozen.
 - Het programma, gespecificeerd per onderdeel van dat vak.
 - De planning en tijdsduur van de toetsen.
 - De wijze waarop getoetst wordt inclusief praktische opdrachten, handelingsdelen en profielwerkstuk voor betreffende leerwegen.
 - De wijze waarop elke onderdeel beoordeeld wordt, daaronder begrepen praktische opdrachten, handelingsdelen en profielwerkstuk indien van toepassing.
 - De weging (hoe zwaar het behaalde resultaat meetelt voor het SE eindcijfer) van de onderdelen van het schoolexamen.
 - Of een toets herkansbaar is.

3. Het vastgestelde examenreglement en pta worden jaarlijks voor 1 oktober toegestuurd aan de inspectie en beschikbaar gesteld aan de leerlingen in de examenjaren.

4. Indien het bevoegd gezag hiervoor toestemming heeft gegeven, kunnen kandidaten:
 - in extra vakken examen afleggen;
 - in een vak vervroegd examen afleggen;
 - in een of meerdere vakken examen op een hoger niveau afleggen.
 Een toelichting is in [Artikel 52 Maatwerk](#) opgenomen.

5. In bijzondere gevallen kan de directeur besluiten een in het pta vastgesteld onderdeel van het schoolexamen uit te stellen voor alle daarbij betrokken kandidaten.

Artikel 5 De Examencommissie [wvo2020, 2.60d en 2.60e]

De examencommissie van Het Perron is er voor het borgen van de kwaliteit van de schoolexaminering door toezicht te houden op de organisatie en het verloop van het schoolexamen en het centraal examen.

De taken die de examencommissie in ieder geval heeft zijn:

- een voorstel doen voor een examenreglement;
- jaarlijks een voorstel doen voor een programma van toetsing en afsluiting;
- letten op het afsluitend karakter van het schoolexamen;
- de kwaliteit van het schoolexamen borgen;
- het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen om te komen tot een beoordeling van het schoolexamen.

Daarnaast doet de examencommissie het volgende:

- Regels vaststellen over de uitvoering van de taken en bevoegdheden en de maatregelen die zij kan nemen;
- Jaarverslag maken m.b.t. bevindingen bij de borging van de kwaliteit van schoolexaminering;
- Jaarlijkse evaluatie op de kwaliteit van de schoolexaminering en een advies opstellen voor het college van bestuur en de directeur over noodzakelijke en wenselijke verbeteringen;
- Adviseren over te nemen maatregelen bij onregelmatigheden;
- Adviseren bij de visie van de school op toetsing en examinering;
- Onafhankelijkheid realiseren bij behandelen van verzoek of klacht.

De leden van de examencommissie worden benoemd door het college van bestuur. Bij de samenstelling van de examencommissie zijn volgens de wet de volgende eisen gesteld:

- De examencommissie heeft een oneven aantal leden en ten minste drie.
- De volgende personen mogen geen lid zijn van de examencommissie:
 - leden van het college van bestuur;
 - de directeur of rector van de school;
 - leden van de medezeggenschapsraad of de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad;
 - leerlingen van de school of hun ouders of verzorgers (hun wettelijk vertegenwoordigers).

Verder moet het college van bestuur er voor zorgen dat:

- Bij de benoeming van de leden van de examencommissie de samenstelling zodanig is dat de examencommissie deskundig is op het gebied van:
 - de schoolsoort waar de examencommissie over gaat;
 - de wet- en regelgeving over examinering in het voortgezet onderwijs; en
 - de kwaliteit van examinering.
- De examencommissie onafhankelijk en deskundig kan functioneren.
- Als er een nieuw lid in een examencommissie moet worden benoemd, de examencommissie vooraf om advies wordt gevraagd.

Op Het Perron is de examencommissie als volgt samengesteld:

<i>naam</i>	<i>rol / functie(s)</i>
de heer R.C.N. Bijl	examensecretaris, voorzitter examencommissie, docent E&O
de heer W.P.C. Bleeker	examensecretaris, roostermaker, applicatiebeheerder
mevrouw G.R. van Barneveld	afdelingsleider vmbo-b en -k Z&W en E&O bovenbouw
mevrouw G.W. van den Elsen	afdelingsleider vmbo-b en -k Techniek bovenbouw en mbo2
mevrouw V.A.G. van Driel	afdelingsleider tl+

Het adres van de examencommissie is:

Bezoekadres: Sportlaan 11-13
3905 AD Veenendaal

Postadres: Postbus 234
3900 AE Veenendaal

Artikel 6 De examensecretaris [wvo2020, 2.51a]

1. De directeur van een school voor voortgezet onderwijs wijst een of meer van de personeelsleden van de school aan tot examensecretaris van het examen. Een examensecretaris is tevens examensecretaris van de deeleindexamens.
2. De werkzaamheden van de, door de directeur aangewezen, examensecretaris zijn o.a.:
 - Contact onderhouden met instanties zoals het College voor Toetsen en Examens (CvTE), Cito voor VO (CvVO)
 - De organisatie en toezicht op de resultaten en cijferadministratie in Magister
 - De praktische kant van de organisatie en afname van de centrale examens
 - Verzending, namens de directeur, van de schriftelijke centrale examens, voor de tweede correctie.
3. De wet voortgezet onderwijs 2020 noemt als expliciete taken van de examensecretaris de volgende:
 - Het ondersteunen van de directeur bij:
 - het organiseren en afnemen van het eindexamen;
 - de uitvoering van het examenreglement;
 - de uitvoering van het programma van toetsing en afsluiting; en
 - de verstrekking van een ondertekend overzicht van de onderdelen en beoordeling van de schoolexamens.
 - Het samen met de directeur:
 - tekenen van de overzichten en de eindbeoordeling van het schoolexamen;
 - vaststellen van de uitslag van het eindexamen;
 - tekenen van diploma's en cijferlijsten.

Artikel 7 De Commissie van beroep [wvo2020, 2.63 en 2.64]

1. De commissie van beroep is een commissie waar leerlingen en ouder(s)/verzorger(s), conform [Artikel 12 Onregelmatigheden](#), in beroep kunnen gaan tegen een besluit.
2. De Commissie van Beroep is als volgt samengesteld:
 - a. Een directeur cog-vo, niet zijnde de school waar het over gaat
 - b. Een afdelingsleider vwo, havo, havo/vwo of vmbo, afhankelijk van de schoolsoort van de kandidaat, niet zijnde de school waar het over gaat
 - c. Kwaliteitsmedewerker cog-vo
3. Het beroep wordt binnen vijf dagen nadat de beslissing, in overeenstemming met [Artikel 12 Onregelmatigheden, lid 5](#), schriftelijk ter kennis van de kandidaat is gebracht, schriftelijk ingesteld bij de Commissie van Beroep, Postbus 2019, 6802 CA Arnhem.
 - a. Namens de Commissie neemt de kwaliteitsmedewerker cog-vo het beroep in ontvangst.
 - b. De kwaliteitsmedewerker cog-vo draagt zorg voor het zo spoedig mogelijk bijeenroepen van de Commissie van Beroep.
 - c. De Commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen 10 werkdagen na ontvangst over het beroep tenzij zij de termijn met redenen heeft verlengd met ten hoogste twee weken.
4. Indien een kandidaat in beroep gaat tegen een uitsluiting van (een gedeelte van) het schoolexamen of (een gedeelte) van het centraal examen, kan de kandidaat -in afwachting van de uitspraak van de commissie van beroep- aan nog volgende zittingen van het schoolexamen of het centraal examen deel nemen. Bij afwijzen van het beroep wordt deze deelname ongeldig.
5. De Commissie hoort zowel de kandidaat als de directeur. De kandidaat kan zich daarbij laten bijstaan door een door hem zelf aan te wijzen persoon.
6. De Commissie beslist bij meerderheid van stemmen.
7. De Commissie is bevoegd om:
 - a. de beslissing van de directeur te bevestigen,
 - b. de beslissing van de directeur te vernietigen. Indien de Commissie de beslissing van de directeur vernietigt, is zij bevoegd andere strafmaatregelen op te leggen dan wel de zaak terug te verwijzen naar de directeur, teneinde, met inachtneming van haar uitspraak, andere maatregelen op te leggen.
8. De Commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen.
9. De Commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat als deze minderjarig is, aan de directeur en aan de inspectie.

Algemeen

Artikel 8 Begripsbepalingen [wvo 2020 1.1]

Bevoegd gezag	Het bestuur van de school
Centraal examen (CE)	Toetsen aan het einde van de opleiding waarbij alle kandidaten in het land gelijke opgaven krijgen voorgelegd en alle kandidaten beoordeeld worden met dezelfde landelijk vastgestelde normen.
Centraal schriftelijk en praktisch examen (cspe)	Het examen voor het beroepsgerichte profielvak in vmbo-bb, vmbo-kb en vmbo-gl, bestaand uit afwisseling van praktijk en theorie, dat landelijk centraal schriftelijk en praktisch afgenomen wordt..
Eindtermen	Eisen met betrekking tot het examenprogramma.
Examen	Hiermee wordt zowel het schoolexamen als het centraal examen bedoeld.
Examencommissie	De commissie waarin een oneven aantal leden zitting hebben, zijnde de examensecretaris, de afdelingsleider(s) bovenbouw, minimaal 1 docent en waar nodig een externe.
Examendossier	Omvat alle onderdelen, de behaalde resultaten en beoordelingen van het schoolexamen, zoals deze in de bovenbouw leerjaren inclusief het laatste leerjaar van de opleiding wordt opgebouwd. Het examendossier omvat ook de onderdelen, de behaalde resultaten en beoordelingen van die vakken die hetzij niet centraal worden geëxamineerd, hetzij in de bovenbouw vóór het examenjaar worden afgesloten.
Examenprogramma	Een per examenvak centraal vastgesteld overzicht van de examenstof. Het examenprogramma van een vak bevat eindtermen op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden en soms ook handelingsdoelen waaraan een leerling moet voldoen.
Examensecretaris	Het door de directeur aangewezen personeelslid dat belast is met de gedelegeerde verantwoordelijkheden van de administratie van het schoolexamen en het eindexamen op een school als bedoeld in artikel 2.51a van de wet voorgezet onderwijs.
Examenstof	De aan de kandidaat te stellen eisen.
Examinator	Degene die belast is met het afnemen van het examen.
Gecommitteerde / 2^e corrector	Persoon die bij het centraal examen het werk van de kandidaten, nadat het is gecorrigeerd door de examinerator, nogmaals corrigeert, waarna in overleg de eindscore wordt vastgesteld.
Handelingsdeel	Onderdeel van een vak waarbij het gaat om activiteiten op basis van een programma dat een kandidaat moet uitvoeren, maar waarvoor geen cijfer maar een kwalificatie "voldoende" wordt toegekend.
ict	Informatie- en communicatietechnologie, waaraan aandacht besteed wordt in examenprogramma's, Het gaat om een scala aan leeractiviteiten dat bestaat uit computertoepassingen in verschillende werkvormen. Kandidaten kunnen toepassingen van ict gebruiken bij het uitvoeren van allerlei leertaken, maar ook bij het uitvoeren en voorbereiden van opdrachten uit het schoolexamen.
Kandidaat	Een ieder die door het bevoegd gezag tot het eindexamen wordt toegelaten.

Keuzevakken	Elk profiel heeft een aantal keuzevakken ontwikkeld. Een leerling kiest ten minste vier keuzevakken. Keuzevakken kunnen binnen en buiten het profiel gekozen worden. Keuzevakken hebben een vergelijkbare omvang. - Een leerling kan met zijn keuzevakken zijn programma verdiepen (meer van minder) of verbreden (minder van meer). - Keuzevakken worden alleen met een schoolexamen (SE) geëxamineerd.
Minderjarig en meerderjarig	Een leerling die nog geen 18 jaar oud is, is minderjarig. Op de achttiende verjaardag wordt een leerling meerderjarig.
Ouder(s) / verzorger(s)	Wettelijke vertegenwoordiger(s)
Profiel	In de vmbo theoretische leerweg (tl) kiest de kandidaat minstens één profiel uit een aanbod van drie: Economie, Techniek of Zorg en welzijn. Elke profiel bevat een algemeen deel, een profieldeel en een vrij deel. De vakken van het profieldeel zijn gericht op bepaalde profielen van het vervolgonderwijs. In het vmbo-bb, vmbo-kb en vmbo-gl kiest de kandidaat minstens één profiel waarin het beroepsgerichte vak (profielvak) wordt gevolgd. Elke profiel bevat een algemeen deel, een profieldeel en een vrij deel. De vakken van het profieldeel zijn gericht op bepaalde profielen van het vervolgonderwijs.
Profielvak	Elk profielvak bestaat uit vier (bb/kb) of 2 (gtl) profielmodules. Elke module heeft een gelijke zwaarte. Iedere leerling kiest één profielvak en volgt in het kader van zijn opleiding het hele profielvak. Het profielvak bevat kennis, houdingaspecten en vaardigheden die de leerling kennis laten maken met het betreffende deel van het profielvak. Het profielvak wordt centraal geëxamineerd met het cspe.
Profielwerkstuk	Het schoolexamen van de theoretische en gemengde leerweg, havo en vwo omvat mede een profielwerkstuk. Het profielwerkstuk is een werkstuk, een presentatie daaronder begrepen, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn in het desbetreffende profiel. Het profielwerkstuk heeft betrekking op een thema uit de profiel waarin de kandidaat het onderwijs volgt.
Programma van toetsing en afsluiting (pta)	In het pta is onder anderen opgenomen een omschrijving van de inhoud van de toetsen, van de wijze, waarop getoetst wordt, alsmede van de beoordeling en weging van het resultaat. Het pta is beschikbaar via www.hetperron.nl. Kandidaten kunnen ook bij de secretaris van de examencommissie een schriftelijk exemplaar verkrijgen.
Schoolexamen (SE)	Het onderdeel van het eindexamen dat door de school wordt afgenomen, binnen de daarvoor geldende regels. In de bovenbouw vmbo (leerjaar 3 en 4) kan dat bestaan uit toetsen, praktische opdrachten, handelingsdelen en voor zover van toepassing het profielwerkstuk.
Toetsen	alle door de kandidaat af te leggen onderdelen van het examen.
ubwvo 2020	Uitvoeringsbesluit wet voortgezet onderwijs 2020 Het wettelijk besluit met bepalingen inzake de eindexamens aan de scholen voor vwo, havo en vmbo.
Vakmanschapsroute (vmr)	De doorlopende beroepsopleiding van vmbo-bb naar mbo niveau 2.
(de) wvo 2020	de Wet voortgezet onderwijs 2020 inhoudende regels over het voortgezet onderwijs.

Artikel 9 Toelating tot het examen [wvo2020, 2.51]

1. Het bevoegd gezag stelt de leerlingen van de school in de gelegenheid ter afsluiting van de opleiding een examen af te leggen.
2. In overleg met de school kunnen leerlingen een vak op een hoger niveau afleggen dan het niveau van hun leerweg of in een extra vak examen afleggen.
3. Het examen bestaat uit een schoolexamen en voor zover dat in het examenprogramma bepaald is, een centraal examen.
4. Voorwaarde voor deelname aan het centraal examen is het afgerond hebben van het schoolexamen van het betreffende vak.

Artikel 10 Afnemen eindexamen [wvo2020, 2.51]

1. Het bevoegd gezag is verantwoordelijk voor het afnemen van de examens. De directeur en de examinatoren van de school nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het examen af.
2. De directeur wijst een of meer van de personeelsleden van de school aan tot examensecretaris van het eindexamen.
 - a. Een aantal bevoegdheden van de directeur kunnen wat betreft het schoolexamen en centraal examen worden uitgeoefend door de examensecretaris van het eindexamen.
 - b. De directeur en de examensecretaris verrichten gezamenlijk een aantal taken.
 Zie [pagina 4 De examensecretaris](#) en [pagina 3 De Examencommissie](#).

Artikel 11 Indeling eindexamen [wvo2020, 2.53]

1. Het eindexamen kan voor ieder vak bestaan uit een schoolexamen dan wel uit een schoolexamen en een centraal examen. Deelname aan de geplande toetsen is verplicht.
2. Het schoolexamen vmbo voor zover het betreft de theoretische leerweg en de gemengde leerweg, omvat mede een profielwerkstuk. Het profielwerkstuk heeft betrekking op een thema uit het profiel waarin de leerling het onderwijs volgt.
3. Per vak zijn in het programma van toetsing en afsluiting vermeld, welke onderdelen van het examenprogramma op het schoolexamen worden getoetst, de verdeling van de examenstof over de toetsen en praktische opdrachten van het schoolexamen, de wijze waarop het schoolexamen plaatsvindt, de duur van de toetsen, de weging van de toetsen, alsmede de regels en criteria die aangeven op welke wijze het cijfer voor het schoolexamen tot stand komt.
4. Voor het begin van het centraal examen wordt aan de kandidaten schriftelijk een overzicht overhandigd met de cijfers en beoordelingen die behaald zijn voor het schoolexamen. Deze wordt door de kandidaat voor ontvangst ondertekend.

Artikel 12 Onregelmatigheden [wvo2020, 2.61 lid 1, 2.63, 2.64 en ubwvo2020, 3.58 en 3.59]

1. Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het eindexamen of deeleindexamen dan wel ten aanzien van een aanspraak op ontheffing aan enige onregelmatigheid ¹ schuldig maakt of heeft gemaakt, dan wel zonder geldige reden afwezig is, kan de directeur maatregelen nemen.
2. De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
 - a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen of het centraal examen,
 - b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het schoolexamen of het centraal examen,
 - c. het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen,
 - d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de directeur aan te wijzen onderdelen.

Indien het hernieuwd examen bedoeld in de vorige volzin betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen legt de kandidaat dat examen af in een volgend tijdvak van het centraal examen.
3. Het besluit waarbij een in het eerste lid bedoelde maatregel wordt genomen, wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie en, indien de kandidaat minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat.
4. Alvorens een beslissing ingevolge lid 1 en 2 wordt genomen, hoort de directeur de kandidaat. De kandidaat kan zich door een door hem aan te wijzen meerderjarige laten bijstaan. De directeur deelt zijn beslissing, met redenen omkleed, mee aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. In de schriftelijke mededeling wordt tevens gewezen op het bepaalde in het vijfde lid.
5. De kandidaat kan tegen een beslissing van de directeur van een school voor voortgezet onderwijs in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de school in te stellen commissie van beroep (zie pagina 4 [De Commissie van beroep](#)). Van de commissie van beroep mag de directeur geen deel uitmaken.
6. In overeenstemming met artikel 30a van de Wet op het voortgezet onderwijs wordt het beroep binnen vijf dagen nadat de beslissing aan de kandidaat is bekendgemaakt, schriftelijk ingesteld bij de commissie van beroep.
 - a. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken na ontvangst van het beroepsschrift, tenzij zij deze termijn gemotiveerd heeft verlengd met ten hoogste twee weken.
 - b. De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen of deeleindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen onverminderd het bepaalde in de laatste volzin van het tweede lid.
 - c. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de directeur en aan de inspectie.

Artikel 13 Geheimhouding

Een ieder die betrokken is bij de uitvoering van dit besluit en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet al uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding daarvan, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot bekendmaking verplicht of uit zijn taak bij de uitvoering van dit besluit de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit.

¹ Enkele voorbeelden van onregelmatigheden: zonder geldige reden niet deelnemen aan een zitting van een schoolexamentoets, het niet tijdig inleveren of afronden van een praktische opdracht of een handelingsdeel, fraude, gebruik maken van niet-toegestane hulpmiddelen, waaronder telefoons, niet-toegestane communicatie.

1 Inhoud van het eindexamen

Artikel 14 Examenprogramma [wvo2020, 2.53 en ubwvo 2020, 3.4 t/m 3.8]

1. De Minister stelt, behalve voor door het bevoegd gezag vast te stellen vakken die onderdeel zijn van het eindexamen, voor elk van de schoolsoorten en leerwegen examenprogramma's vast, waarin zijn opgenomen:
 - a. een omschrijving van de examenstof voor ieder eindexamenvak, en
 - b. welk deel van de examenstof centraal zal worden geëxamineerd en over welke examenstof het schoolexamen zich uitstrekt.
2. Een examenprogramma wordt vastgesteld per vak of per groep van vakken.
3. Aan het eind van leerjaar 2 kiezen de leerlingen een profiel. Door de kandidaten is daarmee gekozen in welke vakken zij examen willen afleggen. Voor leerlingen geldt deze keuze voor zover het bevoegd gezag hen in de gelegenheid heeft gesteld zich op het examen in die vakken voor te bereiden.
4. De kandidaten kunnen, voor zover het bevoegd gezag hun dat toestaat, in extra vakken examen afleggen. Een examen als bedoeld in de eerste volzin heeft geen betrekking op vakken die overeenkomen met vakken die onderdeel zijn van het eindexamen waarop deze extra vakken een aanvulling zijn.
5. Het eindexamen vmbo omvat per leerweg de vakken behorend bij:
 - Het gemeenschappelijk deel
 - Het profiel deel
 - Het vrije deel
 - Keuzevakken

Artikel 15 Minimumeis overeenstemming eindexamenvakken [ubwvo 2020, 3.9]

Indien het eindexamen één of meer vakken omvat van een andere schoolsoort of leerweg dan die waarvoor de examenkandidaat als leerling is ingeschreven, behoort ten minste één vak van de schoolsoort of leerweg van inschrijving tot de voorgeschreven eindexamenvakken.

Artikel 16 Termijnen van het eindexamen

1. Examenreglement en programma van toetsing en afsluiting
Jaarlijks ontvangen de bovenbouw leerlingen **uiterlijk 30 september** het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting.
2. Opgave kandidaten [ubwvo2020, 3.18]
Vóór 15 oktober stuurt de directeur het aantal kandidaten per vak dat deel zal nemen aan het centraal examen, naar de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).
3. Profielwerkstuk
Met de activiteiten voor het profielwerkstuk wordt uiterlijk in het voorexamenjaar gestart. Het profielwerkstuk dient **uiterlijk vóór 1 maart in het vierde leerjaar** afgerond te zijn. Uitleg in pta en handleiding profielwerkstuk 2022/2023.
4. Praktische opdracht
Het inleveren van werk behorend bij een praktische opdracht is, **op of vóór de deadline**, verplicht. Hierbij is [Artikel 30 Inhalen van het schoolexamen](#) van toepassing, herkansen is niet mogelijk.

5. Informatieverstrekking ter voorbereiding schoolexamen
Tenminste **5 werkdagen vóór aanvang van elke toets** ontvangen de kandidaten mededeling van:
 - a. de plaats waar de toetsen worden afgenomen
 - b. het tijdstip waarop de toetsen worden afgenomen
 - c. de duur van de toetsen.
 - d. de gang van zaken en de regelgeving bij de afname
 - e. een overzicht van de toegestane hulpmiddelen.
6. Start schoolexamen
Het schoolexamen begint voor een aantal vakken in het **eerste leerjaar van de bovenbouw** van de opleiding met de opbouw van het examendossier. In het programma van toetsing en afsluiting (pta) wordt specifiek aangegeven welke schoolexamens in welk leerjaar beginnen.
7. Einde schoolexamen
Het schoolexamen wordt, **uiterlijk 10 kalenderdagen voor aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen afgesloten**.
 - Vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld, worden vóór de laatste inlevering van schoolexamen cijfers aan DUO, bij het afsluiten van het schoolexamen, afgerond.
 - Het in dit lid gestelde geldt eveneens indien een kandidaat het centraal examen zal afleggen in het 2^e tijdvak, doordat hij niet in staat geweest is het schoolexamen, om een geldige reden, tijdig voor het centraal examen af te ronden.
8. Toelating tot het centraal examen
Uiterlijk 10 kalenderdagen vóór aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen dienen alle behaalde schoolexamen resultaten, inclusief het behaalde resultaat (voldoende of goed) van het profielwerkstuk, aan de onderwijsinspectie gemeld te zijn. Indien niet aan deze voorwaarde wordt voldaan, kan een kandidaat niet deelnemen aan het Centraal Examen.
9. Niet tijdig afgesloten schoolexamen
Het bevoegd gezag kan, in afwijking van het gestelde bij 'Toelating tot het centraal examen' in dit artikel, een kandidaat die ten gevolge van ziekte of een andere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid het schoolexamen in één of meer vakken niet heeft kunnen afsluiten voor de aanvang van het eerste tijdvak, in de gelegenheid stellen het schoolexamen in dat vak of in die vakken af te sluiten **vóór het centraal examen in dat vak of in die vakken**, doch na de aanvang van het eerste tijdvak.
10. Tweede tijdvak / afnamemoment
Vóór het begin van het tweede tijdvak (vmbo gt-tl) / tweede afnamemoment (vmbo-bb en vmbo-kb) worden een lijst met de kandidaten, de in het eerste tijdvak (vmbo gt-l) / na het eerste afnamemoment (vmbo bb en vmbo-kb) door die kandidaten behaalde cijfers, alsmede een overzicht van het vak of de vakken waarin elke kandidaat examen zal afleggen, naar DUO gezonden.
11. Centraal schriftelijk examen door het College voor toetsen en examens
Indien een kandidaat om een geldige reden, dit ter beoordeling van de examencommissie, is verhinderd het schoolexamen tijdig af te ronden zowel voor de eerste als voor de tweede periode en hij het schriftelijke examen zal afleggen ten overstaan van het College voor Toetsen en Examens, moet het schoolexamen **tenminste 4 weken vóór aanvang** van dit examen zijn afgesloten.

2 Schoolexamen

Artikel 17 Schoolexamen algemeen

1. Deelname aan het schoolexamen is verplicht.
2. Het schoolexamen per vak kan bestaan uit de volgende toetsen:
 - a. mondelinge toetsen
 - b. schriftelijke / digitale toetsen met gesloten en/of open vragen
 - c. praktische opdracht
 - d. handelingsdeel
3. Het schoolexamen wordt gehouden overeenkomstig het voor ieder vak geldend programma van toetsing en afsluiting. Zie [Artikel 4 Programma van toetsing en afsluiting](#).

Artikel 18 Examendossier [ubwvo2020, 3.11]

1. Het schoolexamen voor het vmbo, havo en vwo bestaat uit een examendossier. Het examendossier is het geheel van de onderdelen van het schoolexamen zoals door de school gedocumenteerd.
2. Het digitaal opgeslagen beheer van cijfers en beoordelingen is onder verantwoordelijkheid van de directie in handen van de leerlingenadministratie van de school.
3. Ook de documenten die behoren bij de activiteiten in het kader van het handelingsdeel worden door de docent bewaard. Het gemaakte werk wordt tot 6 maanden na de uitslag van het eindexamen bewaard door de docent, tenzij dit om praktische redenen (zoals bij werkstukken van het beroepsgerichte vak) onmogelijk of ongewenst is.

Artikel 19 Tijdstip afsluiting schoolexamen in bijzondere gevallen [ubwvo2020, 3.12]

1. Het schoolexamen wordt, uiterlijk 10 kalenderdagen voor aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen afgesloten.

In bijzondere gevallen

2. In geval van een afwijkend tijdstip centraal examen, ubwvo2020 3.17, wordt het schoolexamen in het vak waarop dit schoolexamen betrekking heeft, afgesloten tien werkdagen voor de afname van het centraal examen in dat vak.
3. Indien het centraal examen overeenkomstig artikel 2.56, vierde lid, van de wvo2020 wordt afgesloten in het voorlaatste leerjaar of het daaraan voorafgaande leerjaar, wordt het schoolexamen in dat vak of die vakken afgesloten voordat in dat leerjaar het centraal examen in dat vak of die vakken aanvangt.

Artikel 20 Beoordeling schoolexamen [ubwvo2020, 3.13]

1. Voor de beoordeling van de toetsen van het schoolexamen gebruikt de examiner de cijfers 1 t/m 10 met de daartussen liggende cijfers met één decimaal. (bijvoorbeeld 7,3). Het eindcijfer voor het schoolexamen is het gewogen gemiddelde van de beoordelingen, die voor de toetsen van het schoolexamen aan de kandidaat zijn gegeven. Dit gemiddelde wordt afgerond op 1 decimaal.
2. Het eindcijfer van vakken die uitsluitend met een schoolexamen worden afgesloten wordt in een heel getal uitgedrukt. De hele cijfers voor het schoolexamen hebben de volgende betekenis:

1 = zeer slecht	6 = voldoende
2 = slecht	7 = ruim voldoende
3 = zeer onvoldoende	8 = goed
4 = onvoldoende	9 = zeer goed
5 = bijna voldoende	10 = uitmuntend
3. Uit de beoordeling van alle SE toetsen in een vak leidt de examiner het eindcijfer voor het schoolexamen af. Hiervoor worden de cijfers 1 t/m 10 en de daartussen liggende cijfers met één decimaal gebruikt. Het eindcijfer voor het schoolexamen is het gewogen gemiddelde van de beoordelingen, die voor de toetsen van het schoolexamen aan de kandidaat zijn gegeven. Dit gemiddelde wordt afgerond op 1 decimaal.

Artikel 21 Beoordeling profielwerkstuk en handelingsdelen in het vmbo [ubwvo2020, 3.14]

1. In afwijking van Artikel 20, lid 1:
 - a. wordt het profielwerkstuk, behorend bij de theoretische leerweg en de gemengde leerweg, met 'goed', 'voldoende' of 'onvoldoende' beoordeeld
 - b. wordt een handelingsdeel (activiteiten op basis van een programma die de kandidaat uit moet voeren) met 'voldoende' of 'onvoldoende' beoordeeld.
 - c. worden kunstvakken en het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijk deel van elk profiel met 'goed', 'voldoende' of 'onvoldoende' beoordeeld. In geval van ontheffing voor het vak lichamelijke opvoeding geldt Artikel 47 in dit examenreglement.

De in dit lid onder a, b en c genoemde onderdelen dienen met 'voldoende' afgesloten te worden. Als aan deze voorwaarde niet is voldaan is het niet mogelijk om toegelaten te worden tot het centraal examen, omdat er geen eindcijfer voor het schoolexamen van betreffende vak kan worden vastgesteld en doorgegeven aan de inspectie.
2. Het profielwerkstuk in het vmbo wordt beoordeeld door ten minste twee examinatoren.

Artikel 22 Verstrekking beoordeling schoolexamen en afsluiting [ubwvo2020, 3.15]

1. Voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen verstrekt de directeur respectievelijk de examensecretaris schriftelijk aan de kandidaat:
 - a. een overzicht van behaalde resultaten van alle onderdelen in het examendossier,
 - b. een overzicht van de cijfers die de kandidaat heeft behaald voor het schoolexamen;
 - c. de eindbeoordeling voor de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld;
 - d. de eindbeoordeling van het profielwerkstuk (leerlingen vmbo gl/tl)
2. Nadat de resultaten zijn vastgesteld tekenen de directeur en de examensecretaris het overzicht met cijfers en beoordelingen voor de verstrekking aan de kandidaat.
3. Deze officiële afsluiting van het schoolexamen is een duidelijke markering dat het schoolexamen is afgesloten en de leerling het volledige pta heeft doorlopen en aan alle onderdelen is voldaan. Hiermee kan de leerling overgaan tot het maken van het centraal examen.
4. De verstrekking vindt plaats op een hiervoor ingeroosterd moment kort nadat alle schoolexamens inclusief eventuele herkansingen maximaal 10 kalenderdagen vóór de start van het centraal examen zijn afgerond en beoordeeld.
5. De examenkandidaat tekent voor ontvangst van het in het eerste lid genoemd overzicht.

Artikel 23 Herexamen van het schoolexamen vmbo zonder centraal examen [ubwvo2020, 3.16]

1. Een vmbo examenkandidaat kan het schoolexamen maatschappijleer behorend tot het gemeenschappelijk deel van de vmbo leerwegen opnieuw afleggen, indien de kandidaat voor dat vak een eindcijfer lager dan een 6 heeft behaald.
2. De directeur kan bepalen dat een kandidaat voor een of meer andere vakken dan maatschappijleer het schoolexamen waarin geen centraal examen wordt afgenomen, opnieuw kan afleggen. Dit is mogelijk voor:
 - één beroepsgericht keuzevak, indien een eindcijfer lager dan afgerond 4 is behaald, of indien het combinatiecijfer lager dan een afgerond 6 is behaald.
 - één of meer onderdelen van het profielvak
3. Het herexamen omvat de gehele examenstof van het vak, tenzij door de directeur anders wordt besloten.
4. Het tijdstip van herexamen van een schoolexamen wordt in overleg met de examinerator bepaald.
5. Het hoogst behaalde cijfer voor een vak, behaald bij het schoolexamen of het herexamen, geldt als definitieve cijfer van het schoolexamen in dat vak.

Artikel 24 Regels en gang van zaken omtrent het schoolexamen

Algemeen

1. De kandidaten maken het schriftelijke, digitale of praktische werk onder toezicht van door de directeur aangewezen docenten / surveillanten. In elk lokaal zijn minimaal twee toezichthouders aanwezig.
2. Voor aanvang van elk examen controleert de toezichthouder of elke kandidaat aanwezig is.
3. Alle kandidaten dienen op tijd in de afnameruimte aanwezig te zijn, zodat er voldoende tijd is om zijn/haar plaats te zoeken, instructie te krijgen en zo nodig toegestane hulpmiddelen te controleren.
4. Een kandidaat die te laat komt, wordt tot uiterlijk een half uur na de aanvang van de toets tot die toets toegelaten. Wie minder dan 30 minuten te laat komt, wordt nog toegelaten maar moet het werk inleveren op de officiële eindtijd. Zie [Artikel 25 Te laat komen bij het examen](#).
5. Met betrekking tot absentie / verhindering bij het centraal examen is [Artikel 26](#) onverminderd van kracht.
6. Indien een kandidaat zich bij het schriftelijk examen aan enige onregelmatigheid schuldig maakt, is [Artikel 12 Onregelmatigheden](#), van dit examenreglement van toepassing.
7. Het is de kandidaten verboden enig papier dat op het examen betrekking heeft op een andere plaats dan op de hun toegewezen tafel te leggen.

Hulpmiddelen

8. Het schriftelijk examenwerk wordt gemaakt op papier, gewaarmerkt en verstrekt door de school. Ook het kladpapier wordt door de school gewaarmerkt en verstrekt. Tijdens het examen mag uitsluitend op dit papier worden gewerkt.
9. Examenwerk dient gemaakt te worden met zwarte of blauwe pen. Potlood of uitgumbare pennen zijn niet toegestaan.
10. Het gebruik van correctievloeistof (Tipp-ex) of correctielint is niet toegestaan.
11. Uitsluitend de door de vakgroep van het betreffende vak voorgeschreven extra toegestane hulpmiddelen mogen gebruikt worden. De vakdocent brengt de kandidaat bij de voorbereiding op het examen hiervan op de hoogte.

Het examen

12. Onmiddellijk na het uitdelen van schriftelijk examenwerk of het openen van het digitale examenwerk heerst er absolute stilte.
13. De kandidaat vermeldt zijn leerlingnummer, zijn naam en zijn klas.

Inleveren examenwerk

14. De kandidaat is verantwoordelijk voor het inleveren van zijn gehele werk inclusief de bijlagen bij een van de toezichthouders in het lokaal, en stelt het gemaakte werk persoonlijk aan de toezichthouder ter hand.
 - De toezichthouder controleert het werk op naam en nummer, waarna hij de kandidaat toestaat de afnameruimte te verlaten.
 - De kandidaat is verantwoordelijk voor het afsluiten van digitale examens.

Aan het eind van de zitting controleert één van de toezichthouders of alle kandidaten hun werk hebben ingeleverd.

Regels met betrekking tot het verlaten van het examenlokaal

15. Gedurende de eerste 30 minuten van de examentijd is het een kandidaat niet toegestaan te vertrekken.
16. Zonder toestemming van een toezichthouder mag een kandidaat zich gedurende een toets van het examen niet verwijderen uit het examenlokaal.
 - Een kandidaat die tijdens het examen onwel wordt, kan onder begeleiding de afnameruimte verlaten.
 - In overleg met de kandidaat en de afdelingsleider, beoordeelt de surveillant of de kandidaat het werk kan hervatten.
 - Indien het werk niet kan worden hervat kan de examencommissie, mede op grond van een medische verklaring, beslissen dat het gemaakte werk ongeldig is.
 - De kandidaat mag indien het werk ongeldig is verklaard, het op een later te bepalen tijdstip, in overleg met vakdocent en afdelingsleider, opnieuw maken,
17. De aan de kandidaten voorgelegde opgaven voor een toets van het schoolexamen blijven in de afnameruimte tot het einde van die toets.
 - Een kandidaat die het gemaakte werk eerder dan het sluitingstijdstip inlevert, levert ook de opgaven in.
 - Een kandidaat die deelneemt aan een digitaal examen mag na afloop van het examen geen aantekeningen of anderszins informatie uit het examen digitaal opslaan of geschreven op papier meenemen uit de afnameruimte
18. Aan het einde van een zitting blijven de kandidaten zitten totdat een toezichthouder het sein geeft om te vertrekken.

Artikel 25 Te laat komen bij het examen

1. Alle bovenbouw leerlingen zijn verplicht de voor hen vastgestelde schoolexamen onderdelen af te leggen.
2. Het zonder geldige reden niet aanwezig of te laat aanwezig zijn bij een onderdeel van het schoolexamen geldt als onregelmatigheid waarbij [Artikel 12 Onregelmatigheden](#), in werking treedt.
3. Een kandidaat die te laat komt bij een schriftelijk schoolexamen wordt tot uiterlijk 30 minuten na aanvang toegelaten, tenzij de directeur anders beslist. Hij levert zijn werk in op het tijdstip dat voor de andere kandidaten geldt en krijgt geen extra tijd. Er mag dus niet langer doorgewerkt worden, tenzij er sprake is van aantoonbare overmacht, ter beoordeling van de directeur.
4. Indien de kandidaat meer dan 30 minuten te laat komt krijgt de kandidaat geen toelating meer tot de desbetreffende toetsing. De directeur zal dan beslissen welke maatregel wordt genomen.
5. Bij een audiovisuele toets (luistertoets) en bij een mondelinge toets wordt een kandidaat die te laat komt niet meer toegelaten na aanvang van die toets. [Artikel 12 Onregelmatigheden](#), treedt dan in werking.
6. In gevallen waarbij tijdig, vóór aanvang van het schoolexamen, melding wordt gedaan aan de directeur over (mogelijk) te laat komen, beslist de directeur over de verdere gang van zaken.

Artikel 26 Verhinderung / absentie bij het schoolexamen

1. Als een kandidaat door ziekte of een andere dringende reden, niet veroorzaakt door onachtzaamheid, onnauwkeurigheid of nalatigheid van de kandidaat of zijn ouder(s) / verzorger(s) niet kan deelnemen aan een onderdeel van het schoolexamen, stelt de kandidaat of diens ouder / verzorger de school zo vroeg mogelijk vóór aanvang van betreffende schoolexamen onderdeel in kennis van deze verhindering en de reden(en) daarvan.
2. Indien melding van verhindering als bedoeld in lid 1 niet vóór aanvang van het schoolexamen onderdeel wordt gedaan, dient de kandidaat of diens ouder / verzorger bewijzen te leveren van de onmogelijkheid om vóór aanvang van het schoolexamen onderdeel bedoelde melding te doen. Zonder deze bewijzen wordt de afwezigheid van de kandidaat als onregelmatigheid gezien en treedt [Artikel 12 Onregelmatigheden](#), in werking.
3. De directeur kan bewijsstukken verlangen. Indien de directeur ervan overtuigd is dat de kandidaat geen mogelijkheid had om een onderdeel van het schoolexamen op de vastgestelde plaats en tijd af te leggen, wordt aan de kandidaat de gelegenheid geboden om het betreffende schoolexamen onderdeel op een ander moment af te leggen. Zie [Artikel 30 Inhalen van het schoolexamen](#).
4. Als een kandidaat, zonder voorafgaande kennisgeving en toestemming, om andere redenen dan ziekte of aantoonbare overmacht zich onttrekt aan een deel van het schoolexamen, kan hem verdere deelneming aan het schoolexamen onzegd worden (zie [Artikel 12 Onregelmatigheden](#)).
5. Het beroepen op informatie over (wijzigingen in de planning) schoolexamen of centraal examen niet afkomstig van de schoolleiding, examencommissie of vakdocenten wordt niet geaccepteerd.
6. Voor het inleveren van een praktische opdracht, een handelingsdeel of profielwerkstuk geldt ook bovenstaande lid 1 t/m 5. Te laat inleveren wordt gelijkgesteld met afwezigheid bij een onderdeel van het schoolexamen. De directeur beoordeelt de geldigheid van de reden van de overschrijding en beslist over de maatregelen, waarbij [Artikel 12 Onregelmatigheden](#) in werking treedt.

Artikel 27 Mededelingen cijfers

1. Het cijfer van iedere toets en de cijfers die van belang zijn voor het bepalen van het eindcijfer en ook de beoordelingen worden door de examiner zo spoedig mogelijk, doch binnen 10 werkdagen, doorgegeven aan de kandidaat middels de invoering van cijfers, c.q. beoordelingen in het digitale leerlingen-administratiesysteem. Indien de examiner door omstandigheden niet aan deze termijn kan voldoen, brengt hij de kandidaten hiervan op de hoogte.
Tijdens deze bekendmaking hebben de kandidaten het recht het door hen gemaakte werk in te zien.
2. De examiner is verantwoordelijk voor de juiste en tijdige invoering van zijn cijfers in het digitale leerlingenadministratiesysteem en draagt de eindverantwoordelijkheid voor het juiste cijfer.
3. Na elke periode krijgen de kandidaten een overzicht van de cijfers. Zij controleren de juistheid van elk overzicht.

Artikel 28 Beroep tegen cijfers

1. Indien getwijfeld wordt aan de juistheid van een cijfer voor een onderdeel van het schoolexamen neemt de kandidaat eerst contact op met de betreffende vakdocent. Als dit, om goede redenen, niet mogelijk/wenselijk is kan de kandidaat zich ook richten tot de mentor of afdelingsleider. Als de twijfel hierna niet weggenomen is, kan de kandidaat binnen 5 dagen na het bekend worden van het cijfer schriftelijk een verzoek tot herziening van het cijfer indienen bij de examensecretaris. Dit verzoek dient, indien de kandidaat minderjarig is, mede ondertekend te zijn door zijn ouders.
2. Indien getwijfeld wordt aan de juistheid van de berekening van het eindcijfer van het schoolexamen, neemt de kandidaat eerst contact op met de betreffende vakdocent. Als dit, om goede redenen, niet mogelijk/wenselijk is kan de kandidaat zich ook richten tot de mentor of afdelingsleider. Als de twijfel hierna niet weggenomen is, kan de kandidaat binnen één (1) dag na het bekend worden van dit cijfer schriftelijk een verzoek tot herziening van het eindcijfer indienen bij de examensecretaris. Dit verzoek dient indien minderjarig, mede ondertekend te zijn door zijn ouders.
3. De directeur neemt het verzoek in behandeling en hoort de kandidaat en de betreffende examiner.
 - a. In overleg met de examiner - of indien hij zulks wenselijk acht na raadpleging van een tweede beoordeelaar - neemt de directeur een beslissing.
 - b. Binnen 10 dagen na ontvangst van een verzoek om herziening van het cijfer beslist de directeur over het verzoek.
 - c. In geval het een verzoek betreft conform lid 1, treedt een collega-vakdocent op als adviseur van de directeur.
4. Na deze termijnen is eventuele correctie van de toegekende cijfers of beoordelingen niet meer mogelijk.

Artikel 29 Onvolkomenheden en geschillenregeling

1. Indien getwijfeld wordt aan de juistheid van handelen omdat deze strijdig zou kunnen zijn met het examenreglement, kan de kandidaat binnen 5 dagen na het betreffende voorval of, indien niet direct duidelijk, na constatering van het betreffende voorval, bezwaar aantekenen bij de directeur. Dit verzoek dient, indien minderjarig, mede ondertekend te zijn door zijn ouders. De directeur beslist binnen 10 dagen.
2. Indien een kandidaat tijdens de afname van een schoolexamen onderdeel meent te worden benadeeld door onvolkomenheden zoals het uitvallen van een koptelefoon bij een luistertoets of een onjuistheid in de opgaven, dient hij dit direct te melden bij de surveillant.
Indien een onvolkomenheid na afloop van het onderdeel wordt geconstateerd, dient de kandidaat dit binnen 2 werkdagen te melden bij de betrokken examiner.
3. Na de melding aan de surveillant of na afloop van de toets aan de examiner, wordt een onderzoek ingesteld en zo nodig maatregelen getroffen. Die door de directeur genomen maatregelen worden binnen 5 werkdagen schriftelijk door de directeur medegedeeld aan de kandidaat en bij minderjarigheid diens ouder(s) / verzorger(s).

Artikel 30 Inhalen van het schoolexamen [ubwvo 2020, 3.57]

1. Elke kandidaat heeft de plicht om een gemiste toets of praktische opdracht dat beoordeeld wordt voor het schoolexamen zo spoedig mogelijk in te halen, mits hij een geldige reden had om afwezig te zijn bij het afnamemoment. Zie [Artikel 26 Verhinderung / absentie bij het schoolexamen](#).
2. Met inhalen wordt bedoeld dat de kandidaat een toets maakt die hij/zij nog niet eerder heeft gemaakt.
3. Inhaleen gebeurt als de kandidaat door ziekte of ten gevolge van een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest aan één of meer toetsen van het schoolexamen deel te nemen.
 - a. Door de kandidaat en docent wordt een nieuw afnamemoment overeengekomen waarop de kandidaat de gemiste toets(en) maakt.
 - b. Het betreft hier dus nog steeds de eerste afname van de toets.
 - c. De geldige regels en afspraken i.v.m. een gemiste toets zijn weergegeven in [Artikel 26 Verhinderung / absentie bij het schoolexamen](#) en [Artikel 12 Onregelmatigheden](#).
 - d. Een herkansing zoals bepaald in [Artikel 31 Herkansing van het schoolexamen](#) kan zodoende pas van toepassing zijn nadat de eerste afname van de betreffende toets is geweest. Een herkansing betreft in dat opzicht dus altijd een tweede afname.
4. Indien een kandidaat zich te laat inschrijft of zonder geldige reden niet verschijnt op het bepaalde inhaaltijdstip, dan is er geen mogelijkheid meer tot inhalen van de betreffende toets. Dit wordt gezien als onregelmatigheid waarbij [Artikel 12 Onregelmatigheden](#) in werking treedt.
5. Praktische opdrachten dienen op of voor de deadline te zijn ingeleverd. Leerlingen die hun praktische opdracht te laat inleveren, krijgen een tweede inleverdatum. Het missen van het tweede inlevermoment wordt beschouwd als onregelmatigheid, waarbij [Artikel 12 Onregelmatigheden](#) van kracht wordt.

Artikel 31 Herkansing van het schoolexamen [wvo2020, 2.60 lid 1c]

1. Elke kandidaat heeft het recht om in de voorexamenjaren én het laatste examenjaar per vak één toets van het schoolexamen te herkansen. Dit kan ongeacht de hoogte van het eerst behaalde cijfer. In het programma van toetsing en afsluiting (pta) is per vak aangegeven welke toetsen voor herkansing in aanmerking komen.
2. Herkansing vindt plaats in overleg met de betreffende docent, en in de daarvoor door de school aangemerkte herkansingsdagen. In geval van reglementaire absentie, [Artikel 26 Verhinderung / absentie bij het schoolexamen](#), en in bijzondere gevallen kan herkansing van een toets of een ander onderdeel van het schoolexamen door de directeur worden verleend.
3. In geval van herkansing van een schoolexamen onderdeel geldt het hoogst behaalde cijfer voor dat onderdeel.

3 Centraal examen

Artikel 32 Tijdvakken en afneming centraal examen [wvo2020, 2.56]

1. Voordat een kandidaat tot het centraal examen kan worden toegelaten, dient het schoolexamen afgesloten te zijn.
2. Het centraal examen wordt afgenomen conform het bepaalde in hoofdstuk 3 van het uitvoeringsbesluit wvo 2020.
3. Voor de meeste vakken wordt het centraal examen in het laatste examenjaar afgenomen. Het is echter mogelijk dit examen in het voorlaatste examenjaar af te nemen. Het centraal examen van de beroepsgerichte profielvakken is hier een voorbeeld van.
4. Het centraal examen voor het vmbo bestaat uit de volgende onderdelen:
 - cse: centraal schriftelijk examen voor de theoretische (tl) en de gemengde leerweg (gl), flexibel digitaal examen voor de leerwegen basisberoepsgericht (bbl) en kaderberoepsgericht (kbl)
 - cspe: centraal schriftelijk en praktisch examen voor de leerwegen bbl, kbl en gl.
5. Zie voor examineren en diplomeren van leerlingen in de vakmanschapsroute [Artikel 55 Vakmanschapsroute \(vmr\)](#).
6. Het centraal examen in het laatste leerjaar kent drie tijdvakken. ²

Voor de opleidingen vmbo-bb en vmbo-kb wordt voor het centraal examen gebruik gemaakt van flexibele digitale examens. Dit betekent dat binnen de vastgestelde periode van april-juni de directeur de afnamemomenten en de momenten van inhalen en herkansen bepaalt. Hiervoor wordt een examenrooster opgesteld met vermelding van alle data en tijden.

Voor de opleiding gl/tl gelden de landelijk vastgestelde data.

tijdvak	afnamedagen
digitaal flexibele examens algemene vakken bb en kb	afname periode vmbo-bb en -kb-flex: maandag 3 april t/m donderdag 22 juni 2023
profielvak-cspe's	afnameperiode profielvak-cspe's maandag 3 april t/m donderdag 7 juli 2023
tijdvak 1	donderdag 11 mei t/m dinsdag 30 mei 2023
uitslagdatum tijdvak 1	woensdag 14 juni 2023
tijdvak 2	maandag 19 juni t/m donderdag 22 juni 2023
uitslagdatum tijdvak 2	vrijdag 30 juni 2023
aangewezen vakken	donderdag 22 juni 2023
tijdvak 3	augustus 2023

7. Leerlingen die tijdens het eerste tijdvak ziek zijn, kunnen een deel van of het volledige centraal examen afleggen in het tweede tijdvak. Daarnaast is het mogelijk om in het tweede tijdvak examens te herkansen.
8. Tenminste 14 dagen vóór aanvang van het centraal examen ontvangen de kandidaten het rooster van het centraal examen. In dit rooster staat in elk geval vermeld:
 - a. de plaats waar de toetsen van het centraal examen worden afgenomen
 - b. het tijdstip waarop de toetsen worden afgenomen
 - c. de duur van de toetsen
 Dit rooster is bindend. Bij verhindering treedt [Artikel 26 Verhindering / absentie bij het schoolexamen](#) in werking.

² Onder voorbehoud van wijzigingen door het College voor toetsen en examens via www.examenblad.nl

Artikel 33 Centraal examen in eerder leerjaar [wvo2020, 2.56 lid 4]

1. In afwijking van [Artikel 32 Tijdvakken en afnemings centraal examen](#) kan het bevoegd gezag een leerling uit het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar toelaten tot het centraal examen in één of meer vakken, niet zijnde alle vakken van het eindexamen.
2. Bij toepassing van het eerste lid wordt het schoolexamen in dat vak of die vakken afgesloten voordat in dat leerjaar het centraal examen in dat vak of die vakken aanvangt.
3. Zodra de eindcijfers en indien mogelijk de uitslag zijn vastgesteld, maakt de directeur deze schriftelijk aan de kandidaat bekend, onder mededeling van het in [Artikel 42 Herkansing centraal examen](#) bepaalde. De uitslag is de definitieve uitslag indien [Artikel 42 lid 1](#), geen toepassing vindt.
4. Indien het eerste lid wordt uitgevoerd, wordt het derde tijdvak aansluitend aan het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar afgenomen door het College voor toetsen en examens.
5. Indien de leerling in één of meer vakken centraal examen heeft afgelegd in het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar, en niet is bevorderd tot het volgende leerjaar, vervallen de met dit centraal examen of deze centrale examens behaalde resultaten.

Artikel 34 Regels en gang van zaken omtrent het centraal examen [ubwvo2020, 3.19, 3.20]

1. De minister zorgt ervoor dat de centrale examen opgaven tijdig beschikbaar worden gesteld aan de school. De directeur zorgt ervoor, dat de opgaven voor het centraal examen geheim blijven tot de aanvang van de toets waarbij deze opgaven aan de kandidaten worden voorgelegd.

Algemeen

2. De kandidaten maken het schriftelijke, digitale of praktische werk onder toezicht van door de directeur aangewezen docenten / surveillanten. In elk lokaal zijn minimaal twee toezichthouders aanwezig.
3. Voor aanvang van elk examen controleert de toezichthouder of elke kandidaat aanwezig is.
4. Alle kandidaten dienen minstens 15 minuten voor de begintijd in de examenzaal aanwezig zijn, zodat er voldoende tijd is om zijn/haar plaats te zoeken, instructie te krijgen en zo nodig toegestane hulpmiddelen te controleren.
5. Tassen, jassen, boeken, papieren, aantekeningen, telefoons, tablets, horloges zoals smartwatches e.d. mogen niet naar het examenlokaal worden meegenomen of worden onder toezicht op een centrale plek bewaard.
6. Een kandidaat die te laat komt, wordt tot uiterlijk een half uur na de aanvang van de toets tot die toets toegelaten. Wie minder dan 30 minuten te laat komt, wordt nog toegelaten maar moet het werk inleveren op de officiële eindtijd. Er mag dus niet langer doorgewerkt worden. Zie [Artikel 25](#).
7. Met betrekking tot Absentie / verhindering bij het centraal examen is [Artikel 26 Verhindering / absentie bij het schoolexamen](#) onverminderd van kracht.
8. Indien een kandidaat zich bij het schriftelijk examen aan enige onregelmatigheid schuldig maakt, is [Artikel 12](#) van dit examenreglement van toepassing.
9. Het is de kandidaten verboden enig papier dat op het examen betrekking heeft op een andere plaats dan op de hun toegewezen tafel te leggen.
10. Deelname aan een examenzitting betekent dat het werk zijn geldigheid in alle gevallen behoudt. Gemaakt is gemaakt.

Hulpmiddelen

11. Het schriftelijk examenwerk wordt gemaakt op papier, gewaarmerkt en verstrekt door de school. Ook het kladpapier wordt door de school gewaarmerkt en verstrekt. Tijdens het examen mag uitsluitend op dit papier worden gewerkt.
12. Examenwerk dient gemaakt te worden met zwarte of blauwe pen. Potlood of uitgumbare pennen zijn niet toegestaan.
13. Het gebruik van correctievloeistof (Tipp-ex) of correctielint is niet toegestaan.
14. Uitsluitend door het College voor toetsen en examens toegestane hulpmiddelen mogen gebruikt worden; zie <https://www.examenblad.nl/publicatie/20210621/regeling-toegestane-hulpmiddelen/2023>.

Het centraal examen

15. Kort voor of bij aanvang van het centraal examen worden de op het/de pakket(ten) bevindende en daarvoor aangewezen gegevens door de directeur of door hem aangewezen persoon opgelezen.
16. De directeur of de door hem aangewezen persoon opent na het oplezen van de in lid 14 bedoelde gegevens, het/de pakket(ten) in tegenwoordigheid van de kandidaten.
17. Voor het cspe (centraal schriftelijk en praktisch examen) gelden per profiel nog aanvullende organisatiepunten. Deze worden vóór afname met de kandidaten doorgenomen.
18. Na het openen van de/het pakket[ten] met opgaven wordt geen enkele mededeling over het werk aan de kandidaten gedaan, tenzij mededelingen door het CvTE aan de school zijn verstrekt.
19. Onmiddellijk na het openen van de/het pakket(ten), worden de opgaven uitgedeeld en heerst er absolute stilte.
20. De kandidaat vermeldt zijn examennummer, zijn naam en zijn klas.
21. Zij die bij het examen toezicht houden, maken over het verloop van het examen een proces-verbaal op. Het proces-verbaal bevat tenminste
 - plaats en tijd van afname van het examen; namen van de toezichthouders en van degene die het pakket met opgaven geopend heeft; het geëxamineerde vak; de namen van de deelnemende kandidaten.
 - welke kandidaten afwezig zijn; het tijdstip van binnenkomen als een kandidaat te laat is.
 - het tijdstip van vertrek van de kandidaten.
 - naam kandidaat die van een afwijkende wijze van examineren ingevolge artikelen 3.54 en 3.55 van het uitvoeringsbesluit wvo 2020 ([Artikel 51 Afwijkende wijze van examineren / ondersteuningsbehoefte](#) van dit examenreglement) gebruik maakt.
 Het proces-verbaal wordt ondertekend door de aanwezige toezichthouders en degene die het pakket met opgaven opende.

Inleveren examenwerk

22. De kandidaat is verantwoordelijk voor het inleveren van zijn gehele werk inclusief de bijlagen bij een van de toezichthouders in het lokaal, en stellen het gemaakte werk persoonlijk aan de toezichthouder ter hand.
 - De toezichthouder controleert het werk op naam en nummer, waarna hij de kandidaat toestaat het examenlokaal te verlaten.
 - De kandidaat is verantwoordelijk voor het afsluiten van digitale examens.

Aan het eind van de zitting controleert één van de toezichthouders of alle kandidaten hun werk hebben ingeleverd.

Regels met betrekking tot het verlaten van het examenlokaal

23. Gedurende de eerste helft van de examentijd is het een kandidaat niet toegestaan te vertrekken.
24. Zonder toestemming van een toezichthouder mag een kandidaat zich gedurende een toets van het examen niet verwijderen uit het examenlokaal.
 - Een kandidaat die tijdens het examen onwel wordt, kan onder begeleiding de examenzaal verlaten.
 - In overleg met de kandidaat en de directeur of de examensecretaris, beoordeelt de surveillant of de kandidaat het werk kan hervatten.
 - Indien het werk niet kan worden hervat kan de inspectie van het onderwijs, mede op grond van een medische verklaring, beslissen dat het gemaakte werk ongeldig is.
 - De kandidaat mag indien het werk ongeldig is verklaard, in het tweede tijdvak opnieuw examen doen.
 - Eenmaal gemaakt is gemaakt. Kandidaten dienen zich ervan bewust te zijn dat een melding achteraf, bijvoorbeeld dat zij zich toch niet helemaal fit voelden tijdens het maken van het examen, geen reden vormt om het gemaakte werk ongeldig te verklaren op basis van de wet voortgezet onderwijs artikel 2.61, lid 2 (**Onregelmatigheden, onvoorziene omstandigheden CE [wvo 2020, 2.61 lid 2, 3, 4]** Artikel 38 in dit examenreglement).
25. De aan de kandidaten voorgelegde opgaven voor een toets van het centraal examen blijven in het examenlokaal tot het einde van die toets.
 - Een kandidaat die het gemaakte werk eerder dan het sluitingstijdstip inlevert, levert ook de opgaven in.
 - De opgaven van het cspe van het vmbo mogen pas na afloop van de gehele examenperiode door de kandidaten worden meegenomen.
 - Een kandidaat die deelneemt aan een digitaal examen mag na afloop van het examen geen papier en/of aantekeningen of anderszins informatie uit het examen meenemen uit de examenruimte.
26. Aan het einde van een zitting blijven de kandidaten zitten totdat een toezichthouder het sein geeft om te vertrekken.

Artikel 35 Beoordeling centraal examen [ubwvo2020, 3.21 en 3.24]

1. De directeur doet het gemaakte werk van het centraal examen met een exemplaar van de opgaven en met het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator in het desbetreffende vak. De examinerator beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past daarbij de beoordelingsnormen, zoals vastgelegd in de Wet College voor toetsen en examens, toe. De examinerator drukt zijn beoordeling uit in de score. De examinerator zendt de score en het beoordeelde werk aan de directeur.
2. De examensecretaris draagt er in opdracht van de directeur zorg voor dat de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score, bedoeld in het eerste lid, toekomen aan de betrokken gecommiteerde.
3. De gecommiteerde (2^e corrector) beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past daarbij toe de beoordelingsnormen en de daarbij behorende scores, zoals vastgelegd in de Wet College voor toetsen en examens. Bij het door hem/haar gecorrigeerde werk voegt de gecommiteerde de verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring is mede ondertekend door het bevoegd gezag van de school van de gecommiteerde.
4. Bij digitale examinering worden de handelingen, bedoeld in het eerste en tweede lid, digitaal verricht, uitgezonderd de handelingen die betrekking hebben op het proces-verbaal.
5. Bij ministeriële regeling kunnen nadere voorschriften worden gegeven voor de toepassing van het eerste tot en met vierde lid.

Artikel 36 Vaststelling score en cijfer centraal examen [ubwvo2020, 3.25]

1. De examinerator en de gecommiteerde (2^e corrector) stellen in onderling overleg de score voor het centraal examen vast.
 - a. Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
 - b. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator.
 - c. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie.
 - d. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen.
 - e. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.
2. Bij het centraal (schriftelijk en) praktisch examen (cpe en cspe) in het vmbo is er een door de school aangewezen 2^e corrector die de resultaten mede beoordeeld conform het gestelde in het eerste lid.
3. De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen in een vak vast op grond van de score, bedoeld in het eerste lid, en met inachtneming van de op de uitslagdatum door het College voor Examens bekend te maken normering. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een cijferschaal van 1 tot en met 10 afgerond op 1 decimaal (bijvoorbeeld 7,3).

Artikel 37 Beoordeling praktisch gedeelte centraal examen vmbo [ubwvo 2020, 3.26 en 3.27]

1. De directeur draagt er zorg voor dat bij het maken van het cspe van een eindexamen vmbo, een examinerator in het desbetreffende vak of programma aanwezig is.
 - a. De examinerator beoordeelt de prestaties tijdens het maken van de opgaven en legt zijn bevindingen van de verrichtingen van de kandidaat schriftelijk vast, volgens daartoe door het College voor toetsen en examens gegeven richtlijnen.
 - b. De examinerator beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past daarbij toe de beoordelingsnormen, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel d, van de Wet College voor toetsen en examens.
 - c. De examinerator drukt zijn beoordeling uit in de score, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel d, van de Wet College voor toetsen en examens.
 - d. De examinerator zendt de score en voor zover mogelijk het beoordeelde werk aan de directeur.
 - e. Bij digitale examinering worden de handelingen, bedoeld in het eerste en tweede lid, digitaal verricht, uitgezonderd de handelingen die betrekking hebben op het proces-verbaal.

2. Voor het cspe vmbo vindt de beoordeling tevens plaats door een tweede examinerator.
 - a. De tweede examinerator kan een deskundige als bedoeld in artikel 2.51, vierde lid van de wvo 2020 of een examinerator van de school zijn.
 - b. De tweede examinerator beoordeelt het resultaat van de opgaven, alsmede de verrichtingen van de kandidaat zoals blijkend uit de in het eerste lid bedoelde schriftelijke vastlegging daarvan.
 - c. De directeur overhandigt de tweede examinerator daartoe een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal, alsmede de regels voor het bepalen van de score, bedoeld in het eerste lid.
 - d. Bij digitale examinering worden de handelingen, bedoeld in het eerste en tweede lid, digitaal verricht, uitgezonderd de handelingen die betrekking hebben op het proces-verbaal.

Artikel 38 Onregelmatigheden, onvoorziene omstandigheden CE [wvo 2020, 2.61 lid 2, 3, 4]

1. Indien het centraal examen naar het oordeel van de inspectie niet op regelmatige wijze heeft plaatsgevonden, kan de inspecteur besluiten dat het geheel of gedeeltelijk door een of meer kandidaten opnieuw wordt afgelegd.
2. De inspectie verzoekt het College voor toetsen en examens nieuwe opgaven vast te stellen en bepaalt op welke wijze en door wie het examen zal worden afgenomen.
3. Indien door onvoorziene omstandigheden het centraal examen in één of meer vakken aan één of meer scholen niet op de voorgeschreven wijze kan worden afgenomen, beslist de minister van onderwijs hoe alsdan moet worden gehandeld.

Artikel 39 Verhinderings bij centraal examen [ubwvo 2020, 3.29 en 3.30]

1. Indien een kandidaat om een geldige reden, ter beoordeling van de directeur, is verhinderd bij één of meer toetsen in het eerste tijdvak tegenwoordig te zijn, wordt hem in het tweede tijdvak de gelegenheid gegeven het centraal examen voor ten hoogste twee toetsen per dag alsnog te voltooien.
2. Indien een kandidaat in het tweede tijdvak evenzeer verhinderd is, of wanneer hij het centraal examen in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van het College voor toetsen en examens zijn eindexamen te voltooien.
3. De kandidaat meldt zich zo spoedig mogelijk door tussenkomst van de directeur aan bij het College voor toetsen en examens. In dat geval deelt de directeur aan het College voor toetsen en examens mede welke cijfers de kandidaat voor het schoolexamen en het eventueel reeds afgelegd gedeelte van het centraal examen heeft behaald, alsmede wanneer zich dat voordoet:
 - a. dat ten behoeve van de kandidaat op grond van [Artikel 51 Afwijkende wijze van examineren / ondersteuningsbehoefte, lid 3](#) toestemming is verleend dat met betrekking tot het vak Nederlandse taal en letterkunde dan wel tot het vak Nederlandse taal of tot enig vak, waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is, wordt afgeweken van de voorschriften gegeven bij of krachtens dit besluit;
 - b. dat ten behoeve van de gehandicapte kandidaat op grond van [Artikel 51, lid 1](#) toestemming is verleend dat hij het centraal examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze dat is aangepast aan zijn mogelijkheden.
4. Na afloop van het derde tijdvak deelt het College voor toetsen en examens het resultaat mede aan de directeur.
5. In tegenstelling tot het vermelde onder lid 1 tot en met 4 geldt voor een kandidaat die deelneemt aan een digitaal vmbo centraal examen dat hij bij legitieme reden van afwezigheid, dit ter beoordeling van de directeur, het examen op een door de directeur te bepalen tijdstip mag inhalen.

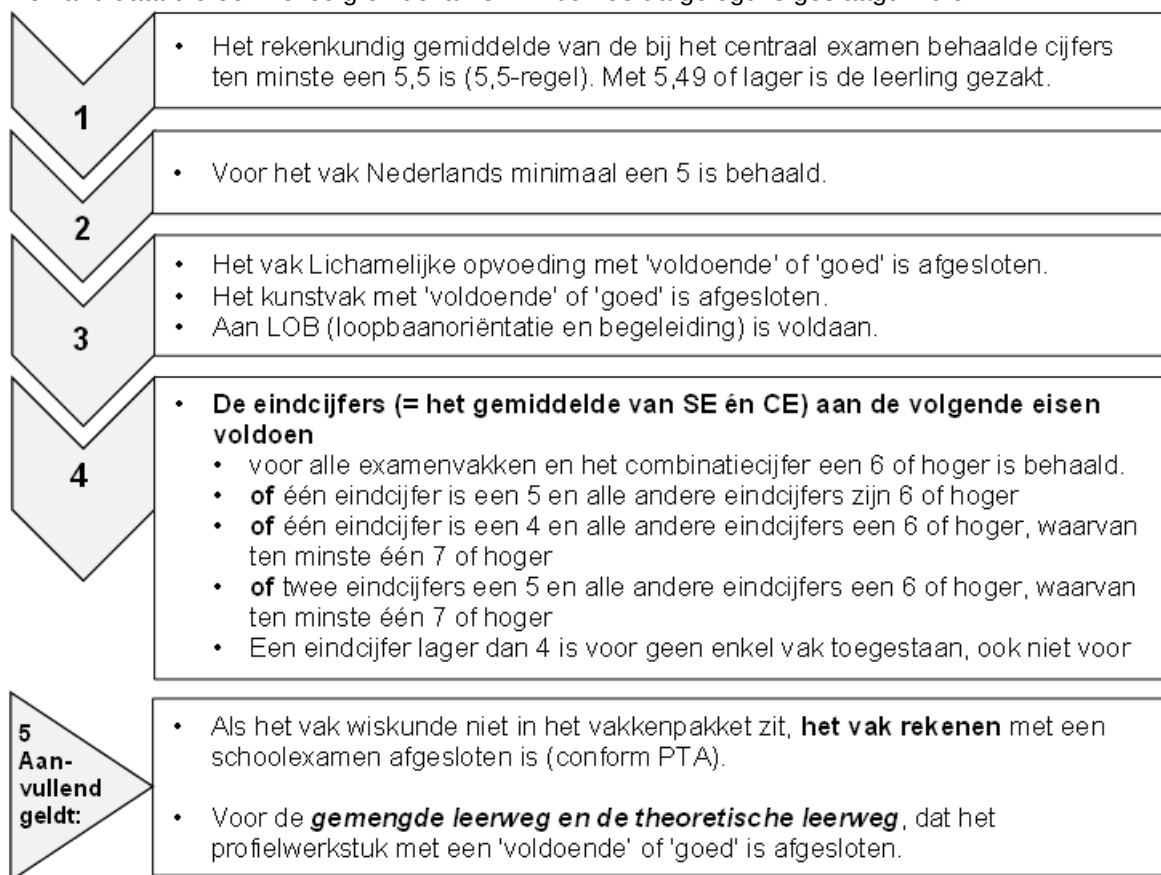
4 Uitslag, herkansing en diplomering

Artikel 40 Eindcijfer eindexamen [ubwvo 2020, 3.32]

1. Het eindcijfer voor alle vakken van het eindexamen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
2. Indien het volgens lid 1 berekende eindcijfer niet een geheel getal is, dan wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of minder is, naar beneden afgerond, en indien dit een 5 of hoger is, naar boven afgerond. Voorbeeld: 6,49 wordt 6 en 6,50 wordt 7).
3. Indien in een vak alleen een schoolexamen is afgenomen en niet tevens een centraal examen, is het cijfer voor het schoolexamen tevens het eindcijfer. Voor Maatschappijleer en het beroepsgerichte keuzevak (voor bbl en kbl) is het schoolexamencijfer het eindcijfer.
4. Voor alle leerwegen geldt dat het eindcijfer van het examen wordt bepaald door het eindcijfer van het schoolexamen en het cijfer van het centraal examen. $[(1 \times SE + 1 \times CE) : 2]$.
Uitzondering: Voor het beroepsgerichte combinatiecijfer van vmbo-gl geldt dat het profielvak (SE + CSPE) gecombineerd wordt met 2 beroepsgerichte keuzevakken (ieder 25%).

Artikel 41 Vaststelling en uitslag eindexamen vmbo [ubwvo 2020, 3.33 en 3.35]

1. De directeur en de examensecretaris stellen de uitslag vast met inachtneming van het bepaalde in lid 3.
2. De directeur en de secretaris van het eindexamen stellen uit alle eindcijfers van de vakken waarin de kandidaat examen heeft afgelegd een lijst op, zodanig dat de op deze lijst vermelde vakken een eindexamen vormen als bedoeld in de artikelen 3.1 tot en met 3.7 van het Uitvoeringsbesluit dat voldoet aan het bepaalde in artikel 2.57 van de wvo2020 en artikel 3.33 en 3.63 van het uitvoeringsbesluit wvo2020.
3. De kandidaat die een volledig eindexamen vmbo heeft afgelegd is geslaagd indien:

4. Zodra de uitslag volgens lid 2 is vastgesteld, deelt de directeur deze samen met de eindcijfers aan iedere kandidaat mede. Hij maakt daarbij melding van het bepaalde in [Artikel 42 Herkansing centraal examen](#).

Artikel 42 Herkansing centraal examen [ubwvo 2020, 3.38 en 3.39]

1. De kandidaat, geslaagd of gezakt, heeft het recht deel te nemen aan de herkansing van het centraal examen in één vak dat deel uitmaakt van het schriftelijk of digitaal centraal examen en bij de bepaling van de uitslag is betrokken.
2. Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde centraal examen geldt als definitief cijfer voor het centraal examen.
3. De kandidaat doet een schriftelijk verzoek tot herkansing aan de directeur vóór een door de directeur te bepalen dag en tijdstip.
4. Daarnaast wordt een vmbo-b kandidaat en een vmbo-k kandidaat in de gelegenheid gesteld, om het cspe of één of meerdere onderdelen daarvan één keer te herkansen. Deze herkansing mag worden afgesloten vóór aanvang van het 2e tijdvak.
5. Voor een kandidaat in de gemengde leerweg geldt dat hij het recht heeft om het centraal examen in één vak te herkansen. Dit betekent dat een gl-kandidaat kan kiezen tussen herkansen van óf het cse gl/tl van een algemeen vak óf het cspe gl.
6. Door het vragen van een herkansing wordt de uitslag een voorlopige uitslag.
7. Terugvaloptie. De regeling in geval van herkansing op eigen niveau na centraal examen op een hoger niveau, is in [Artikel 52 Maatwerk](#) opgenomen.

Artikel 43 Diploma en cijferlijst [ubwvo 2020, 3.40, 3.45, 3.46]

1. De directeur reikt aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd een lijst uit waarop zijn vermeld: de cijfers voor het schoolexamen, de cijfers voor het centraal examen, de eindcijfers voor de examenvakken, alsmede de uitslag van het eindexamen.
2. De directeur reikt aan elke voor het eindexamen geslaagde kandidaat een diploma uit, waarop alle vakken zijn vermeld die bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken. Conform artikel 3.51 van het uitvoeringsbesluit vwo 2020 worden geen duplicaten van diploma's en cijferlijsten verstrekt.
3. Indien een kandidaat examen heeft afgelegd in meer dan het voorgeschreven aantal vakken worden de eindcijfers van de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken vermeld op de cijferlijst, tenzij de kandidaat daartegen bezwaar heeft.
4. Het diploma vmbo vermeldt ook de leerweg die bij de uitslag hoort.
5. Het behaalde cijfer voor rekenen van kandidaten die geen wiskunde in hun vakkenpakket hebben, wordt op een bijlage bij de cijferlijst opgenomen.
6. De directeur en de examensecretaris van het eindexamen tekenen de diploma's en de cijferlijsten.

Artikel 44 Judicium cum laude [ubwvo 2020, 3.48]

1. vmbo-bb en vmbo-kb
Aan het diploma voor vmbo-bb en vmbo-kb wordt het judicium 'Cum laude' toegevoegd indien:
 - het gemiddelde voor de eindcijfers van het profielvak, de twee algemene vakken in het profieldeel en het combinatiecijfer in het vrij deel minimaal een 8,0 is
 - voor de andere vakken die meetellen bij de uitslagbepaling (Nederlands, Engels) niet lager dan een 6 behaald is.
 - Eventuele extra vakken worden buiten beschouwing gelaten (een 5 voor een extra vak vormt dus geen probleem voor de cum laude bepaling)

2. vmbo-gl en vmbo-tl
Aan het diploma voor vmbo-gl en vmbo-tl wordt het judicium 'Cum laude' toegevoegd indien:
 - het gemiddelde voor de eindcijfers in het gemeenschappelijk deel, het profieldeel en het hoogste cijfer uit het vrije deel minimaal een 8,0 is
 - geen cijfer lager is dan een 6.
 - Eventuele extra vakken worden buiten beschouwing gelaten (een 5 voor een extra vak vormt dus geen probleem voor de cum laude bepaling)
3. Vermelding van profiel/sector op cum laude diploma
 - Indien een kandidaat voor meer profielen of sectoren geslaagd is, mag op het diploma waarop cum laude vermeld staat alleen het profiel/de profielen of de sector/de sectoren vermeld worden waarvoor de kandidaat ook daadwerkelijk cum laude geslaagd is.
 - Voor vmbo-tl geldt dat op de cijferlijst van zo'n kandidaat wel alle andere sectoren waarvoor hij geslaagd is vermeld worden. Met die cijferlijst kan de kandidaat altijd aantonen dat hij ook voor het andere profiel c.q. sector geslaagd is. Uiteraard kan de kandidaat ook afzien van de cum laude vermelding en een diploma ontvangen, waarop wel alle profielen waarvoor hij geslaagd is vermeld staan.

Artikel 45 Voorlopige cijferlijst [ubwvo 2020, 3.49]

1. Indien de kandidaat een centraal examen of een afsluitend schoolexamen in één of meer vakken heeft afgelegd in het voorlaatste leerjaar en vervolgens de school verlaat zonder het eindexamen te voltooien, verstrekt de directeur hem een voorlopige cijferlijst met de behaalde eindcijfers, voor zover deze niet op grond van [Artikel 33 Centraal examen in eerder leerjaar , lid 5](#) zijn vervallen. De eerste volzin is van overeenkomstige toepassing op de kandidaat die het gespreid centraal examen, bedoeld in [Artikel 50 Spreiding voltooiing eindexamen](#) , aflegt.
2. Op de voorlopige cijferlijst worden het vak of de vakken waarin de kandidaat centraal examen heeft afgelegd vermeld, alsmede het cijfer van het schoolexamen, het cijfer van het centraal examen en het eindcijfer, met de aantekening of gebruik is gemaakt van de herkansingsmogelijkheid als bedoeld in [Artikel 42 Herkansing centraal examen](#) .
3. Indien de kandidaat een afsluitend schoolexamen heeft afgelegd wordt de beoordeling of het cijfer daarvan vermeld op de voorlopige cijferlijst.
4. De Minister stelt het model van de voorlopige cijferlijst vast.
5. Aan de voorlopige cijferlijst kunnen geen rechten meer worden ontleend met ingang van het moment waarop aan de kandidaat tevens een cijferlijst als bedoeld in [Artikel 43 Diploma en cijferlijst , lid 1](#), is uitgereikt die ten minste de eindcijfers van de voorlopige cijferlijst omvat.

Artikel 46 Certificaten vmbo [ubwvo 2020, 3.50]

1. De directeur reikt aan de definitief voor het eindexamen afgewezen kandidaat die de school verlaat en die voor een of meer vakken van zijn laatst afgelegde eindexamen een eindcijfer van 6 of meer heeft behaald, een certificaat uit.
2. Het certificaat vermeldt in ieder geval het vak of de vakken waarvoor de kandidaat een eindcijfer van 6 of meer heeft behaald, het voor dat vak of die vakken behaalde eindcijfer, de cijfers, behaald voor het schoolexamen en voor het centraal examen daarin, de soort van school waaraan het examen heeft plaatsgevonden, alsmede de datum waarop de uitslag van het examen is vastgesteld.
3. Het certificaat vermeldt tevens de beoordeling voor het profielwerkstuk, ckv1 en lo, indien deze zijn beoordeeld met 'voldoende' of 'goed'.

5 Overige bepalingen

Artikel 47 Regeling ontheffing vmbo [wvo 2020, 2.33 lid 4]

1. Op grond van artikel 2.33, vierde lid van de wvo 2020 kan het bevoegd gezag een kandidaat, na overleg met de leerling en, indien de kandidaat minderjarig is, met diens ouders, voogden of verzorgers, ontheffing verlenen van het volgen van het onderwijs in lichamelijke opvoeding, indien de leerling vanwege diens lichamelijke gesteldheid niet in staat is dit onderwijs te volgen.
2. Het bevoegd gezag geeft de inspectie kennis van de verleende ontheffing en vermeldt daarbij de gronden waarop deze ontheffing berust.

Artikel 48 Rekenen / wiskunde [ubwvo 2020, 10.3]

1. Kandidaten die bij uitzondering geen wiskunde in het vakkenpakket hebben, krijgen een apart schoolexamen rekenen.
2. Voor leerlingen met wiskunde in het pakket worden de rekenvaardigheden geïntegreerd in de schoolexamen toetsing voor wiskunde.
3. Leerlingen zonder wiskunde krijgen een apart schoolexamen rekenen met een bijbehorend PTA. Het behaalde cijfer telt niet mee bij de uitslagbepaling en wordt vermeld op een bijlage bij de cijferlijst.

Artikel 49 Toegestane hulpmiddelen

1. Voor de hulpmiddelen die gebruikt mogen worden bij het examen wordt de *Regeling toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens vo 2023* toegepast.
De regeling is te vinden op [www.examenblad.nl](https://www.examenblad.nl/publicatie/20210621/regeling-toegestane-hulpmiddelen/2023) via de link <https://www.examenblad.nl/publicatie/20210621/regeling-toegestane-hulpmiddelen/2023>

Artikel 50 Spreiding voltooiing eindexamen [ubwvo 2020, 3.50]

3. De directeur kan, de inspectie gehoord, toestaan dat ten aanzien van een kandidaat die in het laatste leerjaar langdurig ziek is en ten aanzien van een kandidaat die lange tijd ten gevolge van bijzondere, van de wil van de kandidaat onafhankelijke omstandigheden niet in staat is geweest onderwijs in alle betrokken eindexamenvakken gedurende het laatste leerjaar te volgen, het centraal examen en in voorkomend geval het schoolexamen, voor een deel van de vakken in het ene schooljaar en voor het andere deel in het daarop volgende schooljaar wordt afgelegd. In dat geval wordt het eindexamen in een vak in het eerste of in het tweede van deze schooljaren afgesloten.
4. De directeur geeft zijn in het eerste lid bedoelde toestemming uiterlijk voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen. In bijzondere gevallen kan de directeur afwijken van de eerste volzin ten behoeve van een kandidaat die nog niet in alle betrokken eindexamenvakken centraal examen heeft afgelegd.
5. [Artikel 42 Herkansing centraal examen](#) is ten aanzien van de kandidaat van toepassing in het eerste en in het tweede schooljaar van het gespreid eindexamen, met dien verstande dat het in dat artikel bedoelde recht in het eerste schooljaar ontstaat nadat de eindcijfers van de vakken waarvoor in het eerste schooljaar het eindexamen is afgesloten, voor de eerste maal zijn vastgesteld.
6. De vaststelling van de uitslag geschiedt overeenkomstig [Artikel 41 Vaststelling en uitslag eindexamen vmbo, lid 1 en 2](#).
7. De locatiedirecteur en de examensecretaris stellen op verzoek van de kandidaat de uitslag van het eindexamen reeds vast aan het einde van het eerste schooljaar van het gespreid centraal examen of het gespreid schoolexamen, met overeenkomstige toepassing van [Artikel 41 Vaststelling en uitslag eindexamen vmbo](#).

Artikel 51 Afwijkende wijze van examineren / ondersteuningsbehoefte [ubwvo 2020, 3.54 en 3.55]

1. De directeur kan toestaan dat een kandidaat met een beperking het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de directeur de wijze waarop het examen zal worden afgelegd, met dien verstande dat aan de overige bepalingen in dit besluit wordt voldaan. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie.
2. Tenzij sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap, geldt ten aanzien van de in het eerste lid bedoelde aangepaste wijze van examineren dat:
 - a. er een deskundigenverklaring is die door een ter zake kundige psycholoog, orthopedagoog, neuroloog of psychiater is opgesteld,
 - b. de aanpassing voor zover betrekking hebbend op het centraal examen in ieder geval kan bestaan uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten, en
 - c. een andere aanpassing slechts kan worden toegestaan voor zover daartoe in de onder a genoemde deskundigenverklaring ten aanzien van betrokkene een voorstel wordt gedaan dan wel indien de aanpassing aantoonbaar aansluit bij de begeleidingsadviezen, vermeld in die deskundigenverklaring.
3. Het bevoegd gezag kan in verband met onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal afwijken van de voorschriften gegeven bij of krachtens dit besluit, ten aanzien van een kandidaat die met inbegrip van het schooljaar waarin hij eindexamen aflegt, ten hoogste zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is. De in de eerste volzin bedoelde afwijking kan betrekking hebben op:
 - a. het vak Nederlandse taal en literatuur;
 - b. het vak Nederlandse taal;
 - c. enig ander vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is.
4. De in het derde lid bedoelde afwijking bestaat voor zover betrekking hebbend op het centraal examen slechts uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten en het verlenen van toestemming tot het gebruik van een verklarend woordenboek der Nederlandse taal.
5. Van elke afwijking op grond van het derde lid wordt mededeling gedaan aan de inspectie.

De brochure Kandidaten met een ondersteuningsbehoefte van het College voor toetsen en examens is in te zien via <https://www.examenblad.nl/onderwerp/kandidaten-met-een/2023>

Artikel 52 Maatwerk

1. Vervroegd examen / versnellers
Een leerling kan in een voorexamenjaar bij de examensecretaris een verzoek indienen om voor een of meer vakken vervroegd examen te mogen doen. Dit noemen we versnellen.
Na overleg met de betreffende vakdocent(en) wordt in een gesprek met leerling en ouders de gemaakte afspraken schriftelijk vastgelegd. Indien noodzakelijk, afhankelijk van de voortgang van betreffende leerling, wordt een individueel vak-pta opgesteld.
2. Examen op een hoger niveau
Een leerling kan in het voorexamenjaar bij de afdelingsleider een verzoek indienen om voor een of meerdere vakken examen op een hoger niveau dan waar hij op ingeschreven staat te doen.
 - Deze leerling moet dan voldoen aan het dan geldende pta van de andere leerweg.
 - Na overleg met de betreffende vakdocent(en) wordt in een gesprek met leerling en ouders de gemaakte afspraken schriftelijk vastgelegd.
3. Terugvaloptie
 - Indien een kandidaat op een hoger niveau dan zijn eigen niveau het centraal examen heeft gedaan, mag hij zonodig het vak op eigen niveau herkansen.
 - Deze herkansing telt niet mee als normale herkansing, maar mag extra.
 - Uitgangspunt is dat het SE-cijfer van het hogere niveau gehandhaafd blijft voor de berekening van het eindcijfer op het eigen niveau.
 - Eventuele discrepanties in het pta dienen vooraf aan het centraal examen weggewerkt te worden. In het pta van het betreffende vak is dit vooraf voor deze leerling aangegeven.

4. Overstappers

Na de 2 brugjaren wordt in leerjaar 2, aan de hand van de bevorderingsprocedure, vastgesteld op welk niveau elke leerling het best zijn scholing kan voortzetten (determineren). Vanaf leerjaar 3 start elke leerling op dat gedetermineerde niveau met opbouw van zijn/haar examendossier. Het is daarom in beginsel niet meer mogelijk om in de bovenbouw, na definitieve determinatie eind leerjaar 2, over te stappen naar een ander niveau.

In uitzonderlijke gevallen kan het voorkomen dat in de eerste helft van leerjaar 3 blijkt dat een kandidaat mogelijk beter af is door af- of op te stromen naar een ander niveau. De afdelingsleider dient daarvoor dan uiterlijk 14 dagen voorafgaande aan de perronweek in februari daartoe een aanvraag in bij de examencommissie.

Indien het verzoek gehonoreerd wordt, wordt een individueel pta opgesteld voor de vakken waar voorafgaand aan het besluit al schoolexamens op het oorspronkelijk niveau zijn afgenomen. In voorkomende gevallen moeten pta-toetsen worden ingehaald of opnieuw worden gemaakt.

5. Zij-instromers

Voor zij-instromers wordt een apart individueel pta opgesteld, zodat zij alsnog kunnen voldoen aan de exameneisen die de school heeft gesteld in het pta dat behoort bij de schoolsoort waar de leerling op instroomt.

6. Het schoolexamen kan pas dan worden afgesloten indien alle toetsen zijn afgelegd. In bijzondere gevallen kan hiervan in overleg met de examencommissie en ouder(s) / verzorger(s) van worden afgeweken. Een kandidaat krijgt dan een aangepast pta. Dit wordt schriftelijk vastgelegd.

Artikel 53 Het CE en SE in geval van afgewezen of niet bevorderd

1. Voor een kandidaat die **afgewezen** is geldt

a. Centraal examen (CE)

- Een afgewezen kandidaat is wettelijk verplicht om in de vakken met een centraal examen opnieuw een centraal examen af te leggen.
- Dit geldt niet voor kandidaten die de opleiding in de vakmanschapsroute voortzetten (zie [Artikel 55 Vakmanschapsroute \(vmr\)](#))
- Indien een kandidaat, al dan niet na een herkansing, definitief is afgewezen komen de behaalde resultaten van het centraal examen te vervallen. Indien gewenst kan de leerling bij de school het verzoek indienen voor certificaten van een deel van de geëxamineerde vakken.

b. Centraal praktijkexamen in leerjaar 3

[Artikel 42 Herkansing centraal examen](#), lid 4 bepaalt, conform artikel 3.38 en 3.39 van het Uitvoeringsbesluit wvo 2020, dat een kandidaat in vmbo-bb en -kb het recht heeft om het CSPE één keer te herkansen. Dit staat los van een eventuele herkansing van het CSE. Een kandidaat in gl/tl maakt een keuze tussen herkansing van het CSE óf het CSPE.

Meer informatie over de gang van zaken en cijferberekening van het CSPE na herkansing is door het CvTE in een brochure beschikbaar gesteld via: <https://www.examenblad.nl/onderwerp/werken-met-twee-profielvak-cspe-s/2023/vmbo-kb>

Indien een kandidaat, al dan niet na een herkansing, definitief is afgewezen blijft het behaalde resultaat van het centraal praktijkexamen in leerjaar 3 staan. De kandidaat heeft immers het beroepsgerichte profielvak reeds in leerjaar 3 afgesloten. Het definitieve eindcijfer van het profielvak, te weten het gemiddelde van het SE-cijfer en het CE-cijfer, blijft ook staan.

c. Schoolexamen (SE)

- Als de kandidaat niet slaagt voor het examen, komen de in het examenjaar behaalde schoolexamen resultaten te vervallen.
- De kandidaat neemt in de examenklas opnieuw deel aan alle schoolexamen toetsen en schoolexamen opdrachten.
- Het SE resultaat voor de afzonderlijke vakken wordt gevormd door de nieuw behaalde cijfers in het examenjaar en de eventueel in het voorexamenjaar behaalde SE resultaten.

2. Voor een kandidaat die **niet bevorderd** is van leerjaar 3 naar leerjaar 4 geldt

a. Schoolexamen

- De resultaten van het schoolexamen behaald in het voorlaatste leerjaar, komen te vervallen als de kandidaat niet bevorderd wordt van het voorlaatste naar het laatste leerjaar.

b. Centraal (praktijk)examen

- De behaalde resultaten voor het centraal praktijkexamen in leerjaar 3 komen te vervallen.

Artikel 54 Bewaren centraal examenwerk en inzien examenwerk [ubwvo 2020, 4.39]

1. Het werk van het centraal examen van de kandidaten wordt gedurende zes maanden na vaststelling van de uitslag, onder verantwoordelijkheid van de directeur, bewaard ter inzage voor de kandidaat. Na het verstrijken van de termijn van zes maanden wordt het werk vernietigd.
2. Na de bekendmaking van de uitslag van het centraal examen waarin het behaalde cijfer is vastgesteld, kan een examenkandidaat verzoeken om het gemaakte werk op school in te zien. Er zijn twee soorten inzage:
 1. Inzien van het werk ter voorbereiding op een herexamen
 - a. De kandidaat vraagt aan vakdocent het werk te bespreken
 - b. De kandidaat bespreekt met de vakdocent het werk.
 2. Inzien van het werk na de definitieve uitslag
 - a. De kandidaat vraagt inzage van tevoren schriftelijk aan bij de examensecretaris.
 - b. De kandidaat vermeldt tevens reden van zijn verzoek.
 - c. Een minderjarige kandidaat kan verzoeken om één (1) ouder/verzorger aanwezig te laten zijn tijdens de inzage.
 - d. Het verzoek wordt door de directeur in samenspraak met de examensecretaris beoordeeld.
 - e. Het besluit wordt mondeling en schriftelijk aan de kandidaat medegedeeld.
 - f. Een inzage vindt plaats onder toezicht van in ieder geval de examensecretaris op een door hem te bepalen tijd, plaats en duur.
 - g. De corrector van het werk is niet aanwezig bij een inzage.
3. Het is de kandidaat niet toegestaan
 - a. aantekeningen op het werk te maken
 - b. (delen van) het werk uit de ruimte mee te nemen
 - c. met foto's of andere middelen het werk te kopiëren
 - d. anderen dan de aanwezigen te betrekken bij de inzage.
4. Tijdens een inzage vindt geen discussie plaats over het toegekende aantal punten.

Artikel 55 Vakmanschapsroute (vmr)

1. De vakmanschapsroute (vmr) houdt in: de doorlopende beroepsopleiding van vmbo-bbl naar mbo niveau 2. Binnen de vakmanschapsroute zijn twee varianten mogelijk: de doorlopende leerroute en de geïntegreerde leerroute. Welke route de leerling kiest is afhankelijk van zijn onderwijsresultaten en de potentie die hij heeft om een vmbo-diploma te kunnen behalen.
2. In de doorlopende leerroute van de vmr behaalt de leerling zijn vmbo-bbl diploma volgens de wettelijke eisen die daaraan gesteld zijn en stroomt vervolgens met vrijstellingen door naar een mbo niveau 2 opleiding in het aan het beroepsprofiel verwante mbo-opleidingsdomein.
3. In de doorlopende leerroute dient het vmbo-bbl eindexamen te worden afgerond:
 - a. voordat het examen van de mbo niveau 2 opleiding is afgerond, en
 - b. uiterlijk in het derde leerjaar van de vakmanschapsroute die opleidt tot een diploma mbo niveau 2.
4. In de geïntegreerde leerroute van de vmr is het mogelijk om delen van of de gehele vmbo-examinering te laten vervallen. In het onderwijsprogramma wordt wel alle vmbo lesstof behandeld.
5. Indien een leerling de vmr niet met succes afrondt, wordt deze leerling alsnog in staat gesteld een diploma te behalen. Als de leerling zijn vmbo-diploma al heeft behaald, dan kan hij overstappen naar een reguliere mbo2 opleiding. Een leerling zonder vmbo-diploma wordt de mogelijkheid geboden om alsnog zijn diploma vmbo-bbl te behalen of door te stromen naar een entreeopleiding, passend bij het oordeel van het betreffende bevoegd gezag over het bereikte onderwijsniveau en de leeftijd van deze leerling.

Artikel 56 Slotbepalingen

1. In gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist de directeur nadat partijen zijn gehoord.
2. Waar in dit reglement gelezen wordt: de ouders, kan onder bepaalde omstandigheden ook gelezen worden: de verzorgers of voogden (wettelijke vertegenwoordigers).
3. Waar sprake is van (mede) ondertekening door de ouders van de kandidaat geldt dit voor leerlingen, die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt. Meerderjarigen (18 jaar en ouder) hebben in dezen zelf tekenbevoegdheid.